www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

ОРГАНОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 94. Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 23. квітня, 1923. — VOL. XXXI. — No. 94. Jersey City, N. J., Monday, April 23, 1923. — THREE CENTS

ГАРДИНГ ЗА СВІТОВИМ СУДОМ МИМО ПЕРЕСТОРОГ

ВАШИНГТОН, 30. квітня. — Конгресмен Вуд, голова республиканського конгресового виборчого комітету, відбув з президентом Гардингом довшу конференцію, котрої предметом була справа політики уряду супроти приступлення Злучених Держав до межинародного суду при Лізі Народів.

Конгресмен мав звернути президентови увагу, що на случай, якби він далі обстоював при своїм плянї, республиканській партії грозить нутрішний розлам. Президент Гардинг мав нимо того станути при своїм плянї та заявити рішучо, що він далі піддержує свій проект без огляду на те, які наслідки се буде мати і для нього і для його партії.

Доперва коли Вуд предложив йому, що йому ніяк не поведеться переперти своєї думки проти більшости партії, котра стоїть в опозиції до його плянів, президент мав згодитися обмежити свою акцію до публичного вияснення свого плану, зрікаючися сильнійшого урядового натиску в користь сего плану.

КОНФЕРЕНЦІЯ МЕЖИ СЕСИЛОМ ТА ВИЛСОНОМ

ВАШИНГТОН, 20. квітня. — Лорд Сесил, котрий приїхав до Злучених Держав на ряд відчитів про Лігу Народів, відвідав бувшого президента Вилсона, котрого він назвав одним з головних прихильників ідеї Ліги націй.

Рівночасно з тим головний комітет демократичної партії заявляє, що Вилсон, хоча стоїть за безумовним приступленням Злучених Держав до Ліги Народів, мимо сього певно не противиться приступленню їх до межинародного суду при Лізі з певними застереженнями.

УРЯД ЗНОВА ЗБИРАЄТЬСЯ ЗДУШИТИ ПАЧКОВАННЄ ТРУНКІВ МОРЕМ

ВАШИНГТОН, 20. квітня. — Кабінет міністрів знова займався нині справою пачкування алькоголічних трунків морем та думав над способами, якими сьому покласти заборгіти.

Головним взнотом міністрів є заграничні кораблі. Були на засіданню проекти вжити проти пачкарів военну фльоту, але декотрі міністри підносили закид, що уряд не має права переносити кораблів з военної фльоти до фльоти, що бореться проти горівчаних пачкарів. Справа покищо ще не вирішена.

АМЕРИКАНСЬКІ НАФТЯРІ ПРОТИ АНГЛИЙСЬКИХ

НЮ ЙОРК, 20. квітня. — Контрадмірал американської фльоти Честер, голова нафтового підприємства, котре недавно роздобуло від турецького національного уряду важну нафтову концесію в Мозульскім окрузі в Азії, заявив тут підчас промови на банкеті, що його підприємство думає використовувати концесії, хочаб се незнати-кому не подобалося. В своїй промові він звернувся з острою критикою проти англійського уряду за віддане Месопотамії під арабське панованє та полишенє Арабів під англійським протекторатом.

З ПРОЦЕСУ ПРОТИ ЮНІЇ ВАПНЯРІВ

НЮ ЙОРК, 20. квітня. — На процесі проти 36 членів юнії вапнярів, обжалованих за обмеженє свободи ведення будівельного промислу, виступив один контрактор з зізнаннями, що юнія не дозволила йому раз вживати препарату, який прискорює зацілєнє цементу та приспішує будівляну роботу.

ЗЕЛІЗНИЧІ КАНЦЕЛЯРІЇНІ РОБІТНИКИ ЖАДАЮТЬ ПІДВИШКИ

ШИКАГО, 20. квітня. — Начальники юнії зелізничих робітників, працюючих в канцеляріях, на дворцях та при переуванню тягарів, рішили на відбувшійся тут конференції розпочати з зелізницями переговори про підвишку робітничої заплати для сих категорій зелізничих робітників. Переговори будуть обнимати яких 250,000 робітників.

З ДРУГОГО КОМУНІСТИЧНОГО ПРОЦЕСУ

СТ. ДЖОСЕФ, Мишиген, 20. квітня. — За перший тиждень розправи проти комуністичного агітатора Гарлса Рутенберга прокураторія вспіла предложити присяжним судиям образ конвенції в Бриджмен минувшого вересня. В той спосіб на другий тиждень розправа почнеться від переслухання Франсиса Морова, агента департаменту судівництва, котрий добув собі визначне становище серед американських комуністів, та був вибраний повноправним делегатом на тайну комуністичну конвенцію в Бриджмені.

ЗЕЛІЗНИЧІ РОБІТНИКИ НА ПРИЧАЛАХ ЖАДАЮТЬ ПІДВИШКИ

НЮ ЙОРК, 20. квітня. — Зелізничі робітники, працюючі на зелізничих причалах, предложили східно-американським зелізницям домагання підвисшення їх робітничої заплати. Жадають приєднення скалі заплат, яка обовязувала в 1920. році.

НОВА ГРІЗЬБА КОРАБЕЛЬНОГО СТРАЙКУ

НЮ ЙОРК, 20. квітня. — Члени юнії будівляних каменярів рішили одноголосно зажадати підвишки робітничої заплати, а на случай, якби підприємці не захотіли сповнити їх волі, вийти сейчас на страйк та відділяється до других категорій будівляних робітників помочи їм своїми симпатичними страйками.

Будівляні підприємці в своїй публичній заяві дають до пізнання, що вони не згодяться на домагання маневрів, бо вважають 9 долярів денно за добру заплату, а домагану 2-долярову підвишку за високою. Тому вони й припускають, що в будівляним промислі прийде незадовго до великого страйку.

ПОЖАР СТЕЛУ

В стейті Півдєнна Дакота займався коло міста Гюрона степ. Пожар обняв кілька фарм та знищив їх до тла з усіми будинками за живим інвентарем.

ЄДНАЙТЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ ДО У. Н. СОЮЗА

ДО КІНЦЯ ЧЕРВНЯ С. Р. ПРИЙМАЄ У. Н. СОЮЗ НОВИХ ЧЛЕНІВ, СТАРШИХ І МАЛОЛІТНІХ БЕЗ ВСТУПНОГО.

УРЯДНИКИ ВІДДІЛІВ І ЧЛЕНИ ТА ЧЛЕНКИНІ, ВИКОРИСТАЙТЕ СЮ НАГОДУ І ПРИЄДНАЙТЕ ЗА СЕЙ ЧАС ТИСЯЧІ НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПАМЯТАЙТЕ, ЩО ЗРІСТ ЧИСЕЛЬНОЇ СИЛИ І МАЙНА У. Н. СОЮЗА СЕ ДОРОБОК УСІХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

ПОКАРАЛИ ПІДПРИЄМЦЯ ЗА ТЕ, ЩО ЙОГО „РОБІТНИК" ХОДИВ ПОЗА ШКОЛУ

Перед нюйорським міським судом ставав в четвер Леонардо Вера, властитель сальону для чищення черевиків. Обжаловував його Фей, міський урядник, що має глядати за ходячим поза школу дітьми. Фея покликав до сальону малий 8-літний хлопчина. Фей зайшов тай став байдужно розпитувати хлопця, а потім властителя. Ні один ні другий, не підозрівши нічого небезпечного, дали нужому повну інформацію. На її основі Фей сейчас арештував і хлопця і властителя підприємства та повів до суду, де їх обжаловав, одного за ходженє поза школу, другого за помаганє хлопчині обходити шкільний закон. Не треба було богато допитів та слідства, щоби показалося, що Вера пішов до школи, до котрої ходив хлопчина, та набрехавши зарядови школи, що він є братом хлопчини та хоче перенести його до другої школи, дістав зовсім формально виданий переступний лист. Місто записати хлопця до другої школи він дав йому роботу в своїм сальоні. Суддя дав за се йому 10 долярів кари, заявляючи рівночасно великий жаль, що закон не дозволяє йому післати його до арешту.

Того самого дня в тому самому суді покарано за подібні переступства шкільного закона шістьох батьків та три матери. Сим вже не обійшлося без арешту, бо після закона суддя вже міг засуджувати на кількадня вязниці родичів, що не дбають за шкільне виховання своїх дітий.

СОВЄТСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ БАНК

Під сучасну пору стан совітського державного банку представляється так: Головна управа банку в Москві. Контори: в Москві, в Баку в Баталашинську, Катеринбурзі, Казані, Минську, Оренбурзі, Петрограді, Ростові, Симферополі, Ташкенті, Тифлісі, Уфі, Харкові, Чаті і Єривані.

Філії банку в Александрівску, Армавирі, Архангельську, Астрахані, Батумі, Бердичеві, Бобруйску, Винниці, Гомелі, Катеринославі, Житомірі, Каменці Подільськім, Києві, Козлові, Олесі, Омску, Орлі, Рязані, Самарі, Смоленску, Сумі, Тулі, Полтаві, Умані, Херсоні, Черкасах, Чернигові і Ярославі.

Крім того істнує 72 агенції того банку.

ЗНОВ ПРИВЕРНУЛИ ЖИТТЄ МЕРТВОРОДЖЕНИЙ ДИТИНІ

В „Ві Мей Госпітал" в Спрінг Лейк, Ню Джерзі, вродилася передчасом дитина пані Милер з Белмару, в сьому самому стейті. Дитина була нежива. Штучне віддиханнє даванє оксигену, масованє і друге не помагало. Коли вона не дала ніякого знаку життя через десять хвилин по вродженню, цпитальний лікар зарядив дати дитині адреналіни, яку витворюють внутрішні желєзе живих сотворінь. По якомусь часі серце стало битися, і билося через три мінути. Потім стануло знова. Лікар, однак, не стратив надії і дав ще одну порцію могучого природного скріпляючого средства. Так він заходився коло неї довший час. Доперва на другий день дитина справді почала жити, як слід, так що лікарі могли бути певні, що вона не помре.

Случай з дитиною Милерів є вже третий случай того рода, в якім неживо роджену дитину вратовано при помочи заприскування в серце адреналіни. Не диво, що сі операції викликують велике зацікавленє в цілому науковому світі.

Адреналіну виділюють адреналні желєзи, що лежать на нирках.

ФІЛЬМОВИЙ ПРОМИСЛ В НІМЕЧЧИНІ В 1922 Р.

Згідно з урядовою статистикою з заграничну торговлю вивезено в 1922. році загалом 175,500 кг. відсвітлюваних фільмів або около 26,325,000 метрів вартости 720,897,000 німецьких марок. Ще більше вивезено сирого фільмового матеріялу, а саме 6,677,330 кг. вартости 256,789,000 марок. цікаве є порівнання з статистиками минулих літ. Вивезено: 1920 року 11,610,000 метрів фільму вартости 26,427,000 марок; 1921. року: около 17,010,000 метрів вартости около 66,266,500 марок; 1922 року 26,328,000 метрів вартости 720,897,000 марок. Привезено до Німеччини: 1920 рік висвітлених фільмів 1,005,000 метрів, 1921. року 1,890,000 метрів вартости 12,367,500 марок; 1922 року 2,355,000 метрів вартости 21,299,000 марок

НОВИЙ „ШАМПІОН ТАНЦІВ"

Клівлєндська здичина Даєлін Керг хвалиться, що вона танцювала без перестанку 90 годин та 10 мінут. Почала вона танцювати в понеділок о 3. годині над ранком і танцювала до 9. години 10 мінут в четвер вечером.

БЕЗРОБІТТЄ В ЕВРОПІ

Війна, перемінка мирного промислу на военний а потім нооборот, неупорядкованість відносин у богатьох краях, валютові ріжниці і в загалі усі потрясення викликані подіями послідних осьми років, спричинили занепад деяких галузей індустрії та торговлі у більшости европейських держав, а що за тим іде, недостаток праці і заробітку для великого числа робітників.

У Англії висока валюта, яка спинює вивіз англійських товарів за кордон, вже від 1918. року є причиною безробіття, яке обхопило вже около 700,000 людий, головно в будівельнім і бавовняним промислах.

У Німеччині число безробітних виносило один і чверть процент загального числа робітників. Французькі депортації з рурської области та викликаний окупацією недостаток вугля значно збільшили те число.

В Австрії, де валюта поправилась і ціни на товари вирівнались з заграничними, тяжкими зменьшився вивіз, безробіття почало сильно змагатись.

В Польщі загальна економічна розруха і непорядки постійно підносять число безробітних, яке вже перейшло 100.000.

В Чехословаччині висока валюта ослаблила промисловість, подібно як в Англії і в Австрії. В січні 1922-го року було там 190,000 безробітних і 170,000 членів їхніх родин, яких удержувала держава. Кромі него 105,000 частинно занятих і 56,600 членів їхніх родин одержували державну підмогу.

В Італії число безробітних зросло від грудня 1922 до січня 1923 з 354,000 на 382,000.

З Росії нема точних даних про безробіття. Та статистика одного Петрограду, яка виказує около 100,000 безробітних позваляє догадуватись, що і в решті краю не є краще.

На Україні не переведено рівнож точної статистики. Загальні дані виказують лиш постійний зріст безробіття і подають приблизне число не незанятих около 96,000.

Лише Франція і Бельгія, відбудовуючі знищені війною області заруднюють майже усіх своїх робітників. Число безробітних у Франції виносить около 2,600 людей, а у Бельгії ще меньше.

" В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ФРАНЦУСЬКІ НАТЯЗНИКИ ПРОГНАЛИ З НАПАДЕНИХ НІМЕЦЬКИХ КРАЇВ 32,000 НІМЕЦЬКИХ РОБІТНИКІВ, ЖІНОК І ДІТИЙ

КОБЛЕНЦ, Німеччина, 20. квітня. — Тутешня німецька влада обчислила, що французька окупаційна влада в Ревшині і Рурщині прогнала досі вже 32,000 Німців.

На ділі прогнали Французи з тих двох окупованих країн тільки 8,000 Німців, але що прогнані мусіли забиратися з рідних осель з родинами, загальне число прогнаних виносить 32,000.

Прогнані се переважно зелізничі, почтові і митові (цлові) робітники.

Є між ними також 33 редакторів, 16 видавців, 5 католицьких священиків, 11 протестантських священиків, 30 лікарів, 150 учителів і понад 400 студентів у віці від 15 до 19 літ.

АНГЛИЙСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ УБИВ ПРОГІБІЦИЙНИЙ ЗАКОНОПРОЕКТ

ЛОНДОН, 20. квітня. — Перший раз в історії радила нині палата громад над білом (проектом закона) про заборону горівки.

По кількох промовах сей бил відкинено 236 голосами проти 14.

Найрізкійше проти прогібіції промовляв сер Артур Голбрук, консерватист. Він подав яко відстрашаючий приклад прогібіції Злучені Держави Америки, де, казав, муншайнерство розвинулось до небувалих розмірів і тепер є одним з найбільших промислів. Народ, казав він, в Злучених Державах ломить закон і не більше як перед прогибіцією.

ОБЛЯЖЕНА НІМЕЦЬКА ПОЛИЦІЯ ПОБИЛА ОБЛЯГАЮЧИХ

МІЛТАЙМ, Німеччина, 20. квітня. — По тридневній облозі безробітних і комуністичних терористів Міллайм нині знову під управою німецької влади.

Обляжена залога 300 поліцаїв вийшла з великого ратуша з оружем в руці, пробилась через облягаючу масу, оббила її, увязнила богато з провідників облоги, а решту розігнала домів і знову обняла владу над спокоєм міста.

Із облоги поліція арештувала 30 лідерів.

По боротьбі осталось 6 убитих і 60 ранених.

ІРЛЯНДСЬКА ВЛАДА ЗЛОВИЛА ЗНОВУ ОДНОГО З ПРОВІДНИКІВ ПОВСТАННЯ

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 20. квітня. — Вчера зловило й увязнило ірляндське державне військо одного з найважнійших провідників ірляндського повстання Кона Мікі.

ФРАНЦУСЬКІ СОЦІЯЛИСТИ НЕ ХОТЯТЬ МАТИ НІЧОГО СПІЛЬНОГО З КОМУНІСТАМИ

ПАРИЖ, 20. квітня. — Тутешня соціялістична газета „Популер" помістила нині заяву французької соціялістичної партії, в якій сказано, що сі партія не має нічого спільного з комуністами.

ІРЛЯНДІЯ ЗГОЛОШУЄТЬСЯ ДО ВСТУПЛЕННЯ В ЧЛЕНИ ЛІГИ НАРОДІВ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 20. квітня. — Ірляндська Вільна Держава звернулась до Ліги Народів, щоби приняли її в члени.

Члени Ліги Народів ставляться до сього домагання прихильно. Вони кажуть, що Ірляндія буде принята в члени осени без жадного спротиву.

ПРОТИ-ЖИДІВСЬКИЙ РУХ В ТЕХНІЧНІЙ ШКОЛІ В БУДАПЕШТІ

БУДАПЕШТ, столиця Угорщини (Мадярщини), 20. квітня. — Жидівські студенти тутешньої висшої технічної школи застрайкували ізза того, що християнські студенти їх переслідують. Християнські студенти призначили для Жидів по всіх клясах у кутах окремі лавки для Жидів, на яких позначили: Жид ч. 1, Жид ч. 2, Жид ч. 3 і т. д. Кромі того повішували вивіски над кутами, які призначили для Жидів, з написю „Гетто".

СПОРИ НА БОЛЬШЕВИЦЬКОМУ ЗЇЗДІ В МОСКВІ

МОСКВА, 18. квітня. — Нині на зїзді Р. К. П. (російської комуністичної партії) промовляв голова екзекутивного комітету Р. К. П., Г. С. Зіновєв. Він заявив, що внутрішні відносини Росії і її зносини із заграницею такі, що большевики мусять ще десять літ удержувати „диктатуру пролетаріяту".

Далі він сказав, що по страті чільного проводу Леніна большевики мусять собі видумати „рішучий плян".

Вісні він заявив, що особи невдоволені з большевизму, можуть організувати собі нові партії.

Большевицький міністер заграничної торговлі Леонід Крассін заявив, що вже пора большевикам віддалити політику від бизнесу і не мішатись „політикам" до відбудови промислу в Росії.

Зіновєв і Радек виступили проти сього погляду, заявляючи, що се погляд меньшевицький (погляд умірковних і угодових соціял-демократів).

Голова місцевого совета в Москві, Леон Каменев, заявив, що він не годиться з поглядами Крассіна, але витає його отвертість і тішиться, що є ріжні погляди, бо большевицька партія була би мертвою, якби вже навіть не було в ній ріжних поглядів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents the copy.
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА.
Поодиноке число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00
В Джерзи Ситі і заграницею.
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ „ПРИНЯЛО ДО ВІДОМА" УХВАЛУ АЛІЯНТІВ ПРО „ВІДДАЧУ" СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ ПОЛЬЩІ.

На вістку, що американське заграничне міністерство (Стейт Діпартмент) затвердило ухвалу Ради Амбасадорів вже 19-го марта, 1923, Обєднанне Українських Організацій в Америці звернулось до нього із запитом у сій справі. На се щойно за 20 днів одержалд слідуючу відповідь:

Department of State, Washington

The Reverend Leo Lewicky, President, April 11, 1923

United Ukrainian Organizations of the United States, Passaic, N. J.

Sir:

In reply to the inquiry contained in your letter of April 2, 1923, I have to inform you that the United States has taken cognizance of the decision of the Conference of Ambassadors at Paris, March 14, 1923, which, it is understood, effectively attributes to Poland the territory of Eastern Galicia.

I am, Sir, your obedient servant,

For the Secretary of State:
WILLIAM PHILLIPS, Under Secretary.

По українськи ся відповідь звучить:

У відповідь на запит у Вашому листі з 2. квітня, 1923, повідомляю Вас, що Злучені Держави приняли до відома постанову Конференції Амбасадорів у Парижі, дня 14. марта, 1923, котра, як сказано, дійсно признає Польщі територію Східної Галичини.

За державного секретаря
ВИЛІЄМ ФИЛИПС, заступник державного секретаря.

Ся відповідь показує, що американське правительство признало постанову аліянтської Конференції Амбасадорів, а тимсамим признало, що Східна Галичина належить до Польщі.

В листі сказано делікатно, що Злучені Держави ПРИНЯЛИ ДО ВІДОМА сю постанову, але чи се слова делікатні чи не делікатні, нам з них жадної потіхи. Факт остається фактом, що Америка признала постанову аліянтських амбасадорів, що Східна Галичина належить до Польщі.

Аліянти признали польський розбій, а Америка приняла до відома се аліянтське признанне.

Америка за теперішньої републиканської адміністрації держиться політики метвої недвижимости. Її політика завмерла і вона тільки „приймає до відома", що другі собі ухвалять. Ухвалили аліянтські амбасадори з небувалим поспіхом, що „віддають" Східну Галичину Польщі, а Америка й собі з таким поспіхом „приймає до відома" сю ухвалу.

Забулось, за що сини Америки гинули на европейських полях; забулись ідеали і засади, які вчасі світової війни проголосив був американський нарід устами свого президента Вудрова Вилсона, а за які ті сини його віддавали життє і лили кров; забулось, що колись і Америка вела кроваву боротьбу за вільність і независимість — і нині по канцелярськи уряд великого вільного народу Америки „приймає до відома" польсько-аліянтський злочин.

Мексиканського правительства цілими роками не може Вашингтон признати, а польсько-аліянтський злочин признає до 5 днів — телеграфічно.

Сей акт вашингтонської адміністрації болючо вразить не лише американських Українців і 4,000,000 наших братів Галичан, але весь 40-міліоновий український нарід.

Спасибіг за признанне тортур і неволі 4-міліоновому народови в Европі.

Буде ся рана записана і в історії і в душі українського народу.

УКРАЇНСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ В ПРАЗІ ПРОТИ АЛІЯНТСЬКОГО РІШЕННЯ З 14. БЕРЕЗНЯ С. Р.

В неділю, дня 25. марта с. р. відбулась у Празі велика українська демонстрація проти прилучення Галицько-володимирських земель до Польщі.

Рано о год. 10.30 зійшлося в ресторанім городі „Підового Дому" протестуюче віче, на якому реферував б. сотник УГА. Ярема.

Після цього о год. 12. вполудне біля чеського Національного Музею на Вацлавській площі сформувався чвірками величавий похід, який своєю довжиною обняв три четвертини Вацлавського бульвару, себто більш пів кільометра. На чолі походу несено великий напис по чеськи проти віддачі українськи земель під Польщу. Академічний хор, який ішов у поході, співав весь час на переміну: Ще не вмерла, Ми Гайдамаки, Не пора, Червону калину.

Похід пройшов головними улицями Праги: ул. 29. жовтня, Народньою, попри „Народні дівадло", Побережем, Старим Містом, попри Новий Ратуш з метою дістатись на історичну Старомінську площу під памятник Івана Гуса, де мав положити вінок. Ізза того, що на Старомінській площі, зараз напроти Гусового памятника міститься польське посольство біля православного собору, поліція загородила походови вхід на площу.

Тоді із сходів собору промовив до походу і чеської публіки студент Роман Шепаровий, якого одначе зараз поліція арештувала. У відповідь на се піднісся могутній проти-польський оклик.

Після того похід старався другим входом дістатись на Старомінську площу, але знова був поліцією спинений. Тоді похід завернув назад на Вацлавський бульвар, де зпід памятника короля Вацлава промовив по чеськи студ. Любомир С., заявляючи, що український нарід не признає аліянтського рішення і вести-ме дальшу боротьбу за своє визволенне. Відтак, проспівавши дві строфи „Не пора", похід розвязався.

Чеська публика поставилась до демонструючих дуже прихильно. Підчас походу в многих місцях поставали трамваї. Між чеську публику розкинено богато летючок.

В поході взяли участь всі галицькі і волинські студенти, Стрілецтво УГА. з пражських сотень та поважна частина дніпрянського студентства. Зі старших визначних громадян ішли в поході деякі університетські професори.

КРІВАВИЙ ЮВИЛЕЙ.

ПЯТЬ РОКІВ ДІЯЛЬНОСТИ МОСКОВСЬКОЇ „ЧЕКИ" НА УКРАЇНІ.

(„Рай, тай годі"! — Ювилейне похиляя і большевицька правдомовність. — Як відбувалося „визволення" України большевиками? — Шістьтисяч українських повстанських організацій! — „Україна одно велике гнізо бандитизму". — „Дезінфекція" українських сіл і міст. — „Телефоном з Москви". — Організація „Чеки" на Україні. — „Найтяжша і найбільш геройська частина большевицької революції". — Український повстанський рух від 1919 до 1923 р. — Центральний Повстанський Комітет. — Козацька Рада. — Холодний Яр, фортеця українських повстанців. — Втихомиренне України. — Кріваний ювилей в Харкові. — 10 золотих і 60 срібних годинників — ціна крови українських повстанців. — „Не скуе душі жової"!)

Коли перед пятьома роками війска Директорії Укр. Народ. Республіки були змушені віддати російським большевикам Київ і відступати під напором червоних полків Леніна і Троцького на захід аж над Збруч, тоді большевики проголосили перед широким світом, що то **сам український народ** прогнав тих найманців поміщиків і капіталістів та що тепер Україна вже — вільна, спокійна і щаслива. Коли пізніше час до часу за кордон доходили з України глухі вісти, що там **українські села обхоплені противольшевицьким повстанням** та що большевики держаться на Україні тільки страшним терором і насильством, кинувши туди головні маси свого війска, большевики вперто заперечували сі вісти. Вони відповідали на те, що на Україні нема ніяких повстань проти радянської влади, тільки що там подекуди загнізділись „розбійшаки" і „бандити", які займаються грабунком, розбоєм і крадіжкою, та що саме населення розправляється з тими бандитами, роззброює їх і розстрілює. На доказ цього большевицькі пресові бюра час від часу повідомляли коротенько, мов від нехочу, що десь там появилася невелика банда розбійників та що її „зліквідовано". Рівночасно ті самі пресові бюра, а також підплачувані большевиками чужі кореспонденти розсилали на всіх мовах по цілому світі найдоклядніші описи того, як то ціле населення України, селяне, робітники, інтелігенція, старі і молоді, всі одноудушно осуджують всяку протибольшевицьку акцію, та гуртуються довкола єдиної широнародньої большевицької влади. Як то всі стани і верстви обєднялися, щоб піддержати совітську владу на Україні. Як селяне віддають їй добровільно своє збіжжа і всі свої достатки, як українська інтелігенція йде з запалом на службу в большевицькі установи і як нове життя на Україні росте і процвітає. „Рай, атй годі"... хотілося нераз сказати, читаючи сі большевицькі звідомлення з України.

Аж ось по пятьох роках наші большевики раз забулися і заговорили інакше. Кажуть люде, що й найбільші брехуни говорять часами правду. Таке свято буває у них звичайно або в сні або по пяному. Нашим большевикам трапилася така пригода мабуть з сеї другої причини. Вони заговорили правду мабуть у нетверезому стані — в ювилейному похмілі...

Перед нами щоденна газета зі столиці совітської України — Харкова. Читаємо: **„Комуніст", орган Центрального Комітету Комуністичної Партії (большевиків) України.** Харків. Неділя, дня 11. лютого 1923. Газета писана очевидно на „общепонятном язике" — по російськи. Чи можна найти ще більш прихильне для большевиків жерело?! Тим цікавіше буде те, що в нім найдемо.

На першій сторінці через цілу ширину товстими буквами заголовок **„ПЯТЬ РОКІВ РОБОТИ ЧЕКА — Г. П. У."** А під тим заголовком повних три сторінки великого формату статтей, заміток, фейлетонів **про діяльність большевицької чрезвичайки на Україні** (тепер вона називається Г. П. У. — „Государственно-політическое Управленіе"). Колиб у тих статтях було саме „славословіє" московським чекістам за їх „роботу" на Україні, вони булиб для нас цілком не цікаві. Але є в них ще щось друге, власне мабуть нехотячи вихопилося большевицьким письменникам в ювилейному похміллі, а що надає їм значіння **першорядного документу** до історії боротьби України з большевицьким наїздом. Вихвалюючи заслуги большевицьких чекістів на Україні, вони нехотячи перший раз відслонюють рубець заслони над тим, **як відбувалося „визволення" України большевиками.** Кров в жилах стинається, але й серце росте мимоволі з радости... Море крови розлилося по всій Україні, сльози, де станула нога московського чекіста. Тисячі жертв українських селян, робітників і інтелігенції встелило шлях большевицького походу по українських степах. Але й не легко приходилося московським наїзникам забирати Україну в свої руки. Крок за кроком і пядь за пядею мусіли вони **здобувати силою.** Що село — то твердиня, що корч — то повстанець. **„По всій Україні було знищено** (за чотири роки) **до 6000 (шість тисяч) українських повстанських організацій"** — отсе по словам одного з головних співробітників Чека остаточний білянс їх роботи на Україні. „Ще в 1922. році арештовано нераз групи повстанців по 800 людей нараз", — говорить він сам далі. Помножім сі два числа, подані большев. жерелом (скількість повстанських організацій і приблизну величину таких організацій з часів їх занепаду) і нам стане відразу ясно, хто се були ті „бандити" і „розбійники", „кулаки", „петлюрівці" і „контра-революціонери", з якими розправляялися так кривава большевики на Україні. **Їх імя було — мільони!** Се були мільони українського люду, що повні чотири роки серед найтяжших умов ставили завзятий опір північному наїзникові, поки насилля, пошести і голод не зламали їх на хвилю.

Як се відбувалося? — про се нехай розкажуть нам самі большевицькі літописці. Перейдемо тут зміст ювилейного видання „Комуніста" і перекажемо все, що цікаве, без змін, тільки в історичному порядку.

Наступ большевиків на Україну почався з кінцем 1918. року. З початком 1919. р. т. зв. український совітський уряд переїхав з Курска до Харкова, а в березні 1919. р. він перенісся до Київа. Як жеж відбувався сей „визвольний" похід сього уряду „селян і робітників" по Україні? Українське селянство робітництво і трудова інтелігенція зустрічали його напевно з отвертими раменами, піддержували його харчами і зброєю та помагали йому самі добивати до решти уступаючі війска української Директорії?! Так можнаб представити собі тріюмфальний похід „щиронародньої" влади і так представляли її звичайно самі большевики. Подивімся, що пише про те по пятьох роках „Комуніст":

„Обєктивні умови з початком 1919. року були такі", — читаємо в статті одного з провідників Чека на Україні В. Балицького, — „що **Україна представляла собою одно велике гнізо бандитизму.** Отже основна праця за той період **мусіла обмежуватися** до організації внутрішнього порядку, **боротьби з бандитизмом і повстанням.** Сама історія переїзду совітського уряду до Київа в березні 1919. р. каже, що Україна була тоді одним кублом бандитизму, через котре треба було **не порушатися наперед, а пробиватися силою.** В Київі було спокійно, але в околицях Київа були скрізь повстання — в Петрівках, Межигірю, Вишгороді і т. д. Ті повстання підходили до передмість Київа Кудринівки і Подолу... На селі власть була фактично в руках „кулаків" (читай: селян). Інтелігенція тільки чекала, щоб прилучитися до якогось повстання... **Вся організаційна праця була згори засуджена на невдачу.** Для її успішности треба було наперед **розчистити грунт і „дезінфекціонувати" міста і села".**

Досадніше не можнаб було змалювати того ворожого настрою, з яким стрінулися на Україні большевицькі наїзники. З невеликими змінами можнаб тими самими словами описати **польський похід** через Східну Галичину в 1919. році, з недавнім **французький похід** через німецьку долину ріки Рур. Бо не було се визволення, тільки — **окупація.**

Ясна річ, що першим кроком большевицького уряду на Україні було не здійснювання обіцяних свобод для населення, а організація терору і насильства **проти** населення. І на другий день по приході большевицького уряду на Україні зявляється славетна большевицька організація терору і насильства, т. зв. **Чрезвичайка** або **Чека.**

Історія організації української Чека настільки цікава, що варої її приняннутися близше. Всі **головні провідники** її були спроваджені на Україну **з Москви.** До сього були вибрані що найсправніші і найлютіші московські чекісти. Лаціс, Шварц, Петерс, Познер — ось імена тих нових опікунів українського робітного люду. Ювілейне число „Комуніста" приносить тепер від всіх них **„телефоном із Москви"** статті зі споминами про їх гостинні виступи на Україні. Під їх проводом була створена на Україні організація Чека в таких розмірах, яких не бачила ніколи сама Московщина. На Московщині від початку 1919. р. істнували тільки по губернських містах комісії Чрезвичайки. На Україні **крім губернських комісій** по всіх повітових містах були утворені **повітові** комісії. На зелізничих лініях урядували окремі **транспортові** чрезвичайки, а для поборювання контрреволюції у війску був утворений т. зв. **Особий Відділ при Реввоєнсовіті.** Роботою Чека в тилах большевицької армії проводив якийсь час сам творець московської Чека, славетний на цілий світ своїми звірствами — **Дзержинський.** Крім того для виконання окремих доручень були висилані час до часу на Україну організовані в Москві **„особії групи"** Чека. Коли всі зусилля не приносили бажаного успіху в 1920. р. була утворена для боротьби з повстаннями на Україні окрема **Рада** з самим Раковським на чолі, яка мала до своєї розпорядимости весь партійний комуністичний і державний апарат. Ціла Україна була поділена наново на райони, а в кождім районі працювала окрема група Чека.

Повні чотири роки часу потрібував сей могутній апарат, наслаий з Московщини на Україну, щоби при помочі цілої зграї щтиків, провокаторів і катів усіми найстрашніщими способами насилля, приборкати український народ. „Пять років праці Чека загалом", — читаємо про те в „Комуністі", — **„а зокрема на Україні — се найтяжша і заразом найбільш геройська частина перебутих етапів революції.** Довгий ланцюх замахів „кулаків", без міри честрий, дикий до звірства і до глупости впертий петлюрівський — **націоналістичний бандитизм,** заговори контрреволюціонерів ріжних кольорів і напрямків, ціла сіть військових організацій петлюрівців і инших білогвардейців на Україні. Все те йшло одно за другим скоро, як в кінематографі, а Чека муділа завсіди відкинути, відбити або випередити направлений на революцію удар". Ювілейний „Комуніст" приносить цілий **ряд спогадів** про сю геройську діяльність Чека на Україні зпід пера її власних співробітників. Перед нашими очима пересувається цілий ряд картин, десятки відкритих повстанських організацій, враджених тайних змов, здавлених зривів народного бунту. І всі сі описи як не мож краще говорять одно й те саме: Се не були ніякі „розбишацькі банди", се **цілий нарід,** всі його верстви і стани одноудушно **боролися до остатку сили і проти сего чужоноповеления.** Якась безмежна сила непоборимости українського повстанського руху пробивається із сих большевицьких описів. Здавлений в одному місці він вибухає ще міцніще в другому, а на місце одної повстанської організації, затопленої кровю, виростає десять ще сильніших. Так з року на рік від 1919. до 1923. як один неперервний ланцюх.

(Конець буде).

ОБЄДНАННЄ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

Хвальна Редакціє: 17. квітня, 1923.

Просимо помістити у Вашій часописи слідуюче:

ЯК РОЗУМІЮТЬ НАРОДНУ СПРАВУ В ЦЕНТРАЛІЇ, ПА.

Після ухвали зїзду мужів довіря і Виконавчого Комітету в Філаделфії, український нарід піднявся і рішив ділом показати свою волю самому кермувати своєю судьбою.

Першою із громад, яка відкликнулась на наш поклик се громада Централія, Па. Після зїзду делеґат А. Хрещевський здав звіт є нарад, і сейчас вибрано комітет Обєднання і без довгих слів зложено 109.00 долярів народного податку.

Ось що пишуть нам з тої громади:

Вповажнене Обєднанне! Централія, Па., 4. 17. 1923

В нашій місцевости відбувся спільний мітінґ дня 15. квітня трох організацій, І. Січової Сотні, 2. Українського Нар. Союза, 3. Провидіння. На тім мітінґу бувший делеґат Анатол Хрещевський здав справозданнє з нарад Обєднання, несення помочи братям в старім краю. А відтак Тов. Ів. Чема промовив кілька горячих слів до зібраних в справі Народного Податку, котрий кождий Українець повинен зложити. Якби найшовся виродок між нами, такого бойкотувати. Вибрано Комітет до збирання податку: Пред. Петро Височанський; секретар, Николай Андрійчин; касієр, Іван Лопацький. Податку зібрано 109.00, котрі посилаю разом з виказом".

Цей примір говорить сам за себе. Коли це зрозуміють всі громади, тоді протягом одного місяця не тратячи коштів і часу на збірку ми будемо мати Народний Фонд, а край дістане сильну допомогу.

Українські Громади! Зрозуміяте, що тепер дивляться на нас наші браття і сестри в старому краю. Коли Ви на вільній землі візьметесь до праці та покажете своїм браттям, що ми дужі і йдемо з ними, вони наберуть свіжих сил.

До праці!

Зложили: по 5.00: Теод. Госинець, Іван Надич, мол., Мих. Михайлечко, Іван Лопацький, Максим Сидор, Николай Андрійчин, Василь Ткачук; Николай Лях 4.00; по 3.00: о. Йосиф Боярчук, Іван Чема, мол., Гаврило Борис мол., Яким Данилів, Мих. Бродич, Василь Гребович, Мих. Черепанин, Мих. Войтело, Юрко Лях, Онуфрій Пукунца, Мих. Голійний, Василь Петрович; по 2.50: Мирон Комарницький, Гр. Пятничанський; по 2.00: Николай Васюта, Т. Милик, Теод. Цабан, Анатол Хрещевський, Петро Височанський, Ілько Савчук, Мих. Войтович, Пилип Амброз; по 1.50: Стефан Прихода, Мих. Дудун, Дмитро Смоляк, Стефан Баландович; по 1.00: Йосиф Миршинець, Іван Чема, ст., Захарій Вольчанський, ст., Стефан Шуманський, Іван Борис, Олекса Билинь і Лаврик Солоп.

Обєднанне Українських Організацій в Америці.

Semper idem.

У ТИХУ НІЧ...!

Глибоким подувам півночі
Повіяв вітер...
Зелінів віти
Похилених, заплаканих дерев
І стан дівочий
Берези ніжно обнімав...
Так тихо, жалісно ридав
Осінний вітер...!

...В степу на край села
Схилились підгнилий хрест...
Нечутно Господа благав
Гробовим голосом о кару,
О месть!
І рамена над гробом похиляв
Мов мати над дитятем своїм...
На силу
Обняти захотів могилу,
Що в ній спочив стрілець...
А много горесний протест
Замовк беззвучно на устах!...

...Завив, заплакав, заридав
Холодний вітер...
Задрожав
Од болю осиковий лист
І небо хмарами покрилось!...

...По тихій, по півночі
Не буря громами гула,
Не вихор вив не лист шумів —
Козак протер у гробі очі,
Могила ожила...

Підвівсь із гробу-розбудивсь
Наче зо сну — перехрестивсь,
Коротко Господу молився
І по степу,
По битому й небитому шляху
Пустивсь у світ...
У тиху ніч
Заслухавсь в зойки, тихі стони,
Таємні голоси, проклони,
Плачі сиріт!...
А з многолюдної тюрми,
Під звуки брязкоту кайдан,
Під свист кнута
Неслась присвята пресвята:
„Ми скинем пута! Смерть ка-
[там!...
І знов вернув у тиху ніч
В запалий гріб...
І так що ночі
Виходив слухати мерлець
Плачів закованих сердець,
Заклять незломних бунтарів!...
І що ночі
З розпуки рамена ламав
Старий підгнилий хрест...
Хилявсь-хилявсь пока не впав
І раменами гріб обняв,
Покинуту могилу!...
І від тоді
Мерлець по світу не блукав...
Лиш зимним подувом півночі
Стокрилий вітер
Леліяв віти
Похилених заплаканих дерев
І стан дівочий
Берези ніжно обнімав...
Так тихо-жалісно ридав
Осінний вітер!...

В Ригаллі, 13. II. 1923.

ЗАМІТКА ДЛЯ УРЯДНИКІВ МІСЦЕВИХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

Просимо подавати оповістки про мітинґи відділів дуже коротко.

Все те, що урядники хотять сказати про свій відділ, про працю членів, про єднанне нових членів, про весь У. Н. Союз, **просимо присилати до поміщення у „Свободі" яко дописі з поодиноких місцевостий.**

Се буде ліпше і для газети і для місцевих відділів.

В газеті наручнійше давати лише короткі оповістки про час і місце збору даного відділу в рубриці оповісток про мітинґи; а знову ліпше буде і для газети і для місцевих відділів, як про рух і життє відділів будуть часті **дописі** в газеті. Власне дописі є відбитком життя по місцевостях і наші відділи повинні на се перші звернути увагу і, використати свій пресовий орган для обознакомлення ширшої публики з працею поодиноких відділів в поодиноких місцевостях, а тимсамим — і для пропаганди за У. Н. Союзом.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

К. Б., Вудлон, Па. — Се безперечно погана річ, як хто присвоює собі чужу річ. У випадку, про який пишете, згаданий чоловік лише намагався присвоїти собі Вашу працю, бо на ділі він сього не зробив. Праця Ваша остається Вашою, хотай він хвалено ся кувався підмахнути що се праця його.

ПОДЯКА

Складаю сердечну подяку головному урядови У. Н. Союза за братню любов, що прислав мені запомогу із фонду бідних в-сумі 25 долярів. Здоровлю всіх. — **Стефан Стефанчак,** член 12. відд. У. Н. Союза в Ню Александрія, Па.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ВУДГЕРВЕН, Л. АЙ., Н. Й. Подається до відома всім місцевим і позамісцевим членам, що збори відбудуться в неділю дня 13. мая о годині 1.30 пополудни (а не о 3-ій), тому щоби мати більше часу на полагодження всіх залеглих справ з посадних зборів. Тому просимо явитись на сли в означений час. Незявившіяся член на час, або цілком, підлягає ухваленій карі. — Д. Великанович, голова; В. Шісік, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПРОТОКОЛ НАРАД ЗЇЗДУ МУЖІВ ДОВІРЯ І ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ „ОБЄДНАННЯ"

З дня 12 квітня в 1923, в Філядельфія, Па.

Дня 12 квітня 1923. відбувся в Філядельфії, Па., зїзд Виконавчого Комітету Обєднання мужів довіря з цілої Америки щоби обговорити теперішне політичне положенне Українських земель, і застановитись над дальшою працею серед Амер. Українців в ціли продовження боротьби за незалежність Української Держави.

На зїзд явились не тільки делегати поблизьких громад але і з Піттбсурга, Шікаго і иньших. щоби застановитися над сею пекучою справою, щоб усталити наприміої лінії нашої дальшої праці.

Заступлені були слідуючі громади і Товариства:

Український Народний Союз, Провидінне, Тов, Січ, Ліга Горожан Укр. Роду, Американські Ветерани та де кілька незалежних громад і товариств. Присутні були слідуючі делегати:

Від уряду Обєднання: — о. Лев. Левицький. М. Коцюк, Др. Коваль, М. Стоколоса, Іван Боросевич, Теод. Грицей, Мих. Дармограй. Григорій Пипюк, о. Волод. Сполітакевич, М. Хандога. Н. Левицький. о. Волод. Лотович, о. Ів. Ортинський, Г. Г. Скегар, М. Соловський, Василь Титанич.

Від Укр. Нар. Союза: — С. Яловський, ред. Ревюк, і Р. Слободян.

Від Провидіня: — о. А. Лотович, о. І. Кучський, Е. Якубович, Дм. Штогрин. Е. Кульчецький. Др. С. Демидчук, П. Кирилюк.

Від Січи: — П. Найда. Гр. Дорожовський, С. Крєтій, С. Рутецький. П. Фурвела А. Храшевський, Г. Борис.

Від Ліги Горожан: — М. Дубас. Василь Матович. А. Шостак. М. Вишиванюк, І. Пеленський. К. Качур, о. О. Пристай, І. Ваверчак, П. Плескун, Т. Мицлецук, П. Сокальчук, І. Федун С. Дембіцький.

Від иньших громад і товарихів: — о. М. Кінаш, о. Л. Ваньо, І. Добрянский, Анна Чайка, Н. Росолович, Др. В. Галан, Г. Слободзян. Н. Самбір, М. Бурій, С. Бріндзей. Г. Стасюк, Василь Кошобінський, С. Мельничук, Р. Кузьма, о. О. Баніта.

О годині 10.25 голова Обєднання Українських Організацій о. Лев Левицький відкрив засїданне. зясовуючи ціль і завдання зїзду. Сейчас на вістку про акт 14. марта 1923, президія Обєднання вислала негайно протестаційні телеграми і на своїм засїданню рішила візвати весь український загал для устроєння протестаційних віч. З жалем приняли присутні вістку про недугу Др. Л. Мишуги і на знак приєднання за його дотеперішню працю одноголосно ухвалено післати йому привітну телеграму від зїзду. Др. Мишуга прислав свій політичний реферат і резолюції. Хвиля велика. Всі делегати повинні бути того свідомі, що день 12 квітня 1923, буде епохальним днем для Амер. Укр. в нашій боротьбі за незалежність Укр. держави.. Президія. припонує слідуючий порядок нарад:

1. Реферат Др. Л. Мишуги.
2. Реферат Др. В. Галана.
3. Дискусії.
4. Ухвалєнне Резолюцій.
5. Біжучі справи.

Після ухвалєнне порядку нарад, Др. Володимир Галан відчитав реферат Др. Л. Мишуги:

Послідна подія з 14. марта се вислід політичної боротьби европейських держав. Европа поділена на два ворожі табори, хоч вони позірно прикриваються ще одним іменем аліянтів. Се Англія з одноісторони, з другої Франція і єї союзники. Франція під теперішну пору найсильнїйша держава в Европі і вона диктує всюди свою волю, а Англія мусить єпіхончинитись. І хоч може і Англія хотіла нам помочи, та мусіла покоритися французькому і польському імперіялізмови. Тому справа Галичини се не тільки наша програна але і програна Англії. Однак політика мінається. Польща тепер союзниця Франції. Франція оцінює військову силу Польщі і хоче зробити з неї сильного союзника. Справа Галичини моглаб прийти ще раз на міжнародний форум, колиб ще раз вирішувалася права Росії. На се однак нема тепер вигляду і лишається нам одиноко тепер олетися на власні сили і вести працю підготовчу, так довго доки не вибухне у Европі нова війна. або революція в Польщі. Ми мусимо бути готові, щоб причинитися до єї розвалу. Не треба однак забувати на пропаганду серед чужинців. Наша загранична пропаганда мала певні свої недостачі із за браку відповідних людий. Тепер коли ми їх маємо, мусимо дати їм можність вести сю працю дальше. І Укр. Правительство З. У. Н. Р. мусить для Українців остатися дальше як рівнож для пропаганди за границею, щоби ми коли прийде слушний час, мали назад свій готовий державний апарат.

Думки єї являються особистими поглядами Др. Л. Мишуги, бо із за короткого часу не можна було одержати близших вказівок з краю і від правительства. Правительство прислало телеграму, що край і уряд відкидає автономію а продовжує боротьбу за незалежність. Про спосіб і тактику сеї боротьби вирішить сам край і правительство, бо вони найліпше знають силу свою і ворога. Америка мусить піддержати сю боротьбу, без огляду на се як довго вона затягнеться. Сю працю допомоги повинно виконати Обєднанне Укр. Організацій в Америці. Обєднавши всі Укр. сили, відкинувши особисту амбіцію і заздрість ми мусимо одностайно стати до праці.

Другий реферат виголосив Др. Володимир Галан, пояснюючи значінне акту 14. марта для Української справи і тї завдання, які стоять до виконня перед Обєднанням. Після акту є 14. марта справа Галицька перестала істнувати на міжнародний форум. Відповідно до сего і наша дальша боротьба, до тактику якої рішить край і уряд — мусить змінитися. Щоби зазначити, що Укр. народ не уважає рішенне Ради Амбасадорів за православне мусимо проголосити цілому світови. в першу чергу Американським Українцям що Український народ дальше находиться в воєнним стані з Польщею і Большевиками наїздниками Українських земель. Щоби зєднити розпорошені українські сили, треба скликати всеукраїнський Конгрес в Европі, до чого покликане наше правительство. Конгрес мусить виробити плян боротьби. який обовязуватиме всіх Українців, деб вони не жили. Однак не сміємо ждати аж до конгресу бо є богато справ які мусять бути зроблені негайно.

Край же на поміч політичну і економічну. Політичну на продовжанне боротьби, економічну на відбудованне нашого краю, підмогу інвалідам студентам, сиротам, політичних вязень. Нашим обовязком буде зібрати негайно великий міліоновий фонд, щоб приготовитися на случай нового вибуху війни в Европі. До ведення боротьби мусить бути край економічно сильний і до сего ми повинні дати свою поміч. Піднести рільництво, промисл торговлю і вишколити свої фахові сили в усіх ділянках господарського життя.

Рішенне Ради Амбасадорів нас не обовязує і всі наслідки з акту 14. марта спадуть на Федовитих які його проголосили. Наша будучність в нашій боротьбі не оглядаючися на чужу поміч. Щоб вправді показати свою силу, ми мусимо тут в Америці, збудувати сильну організацію, зорганізувати молодь. Цею Орг. ся має занятися цими справами являється Обєднанне Українських Організацій. Всі Товариства мусять зрозуміти його вагу і підперти його, в усіх його змаганнях і праці.

Після реферату на внесенне д. О. Ревюка рішено щоб наперед обговорити політичні справи.

О. Пристай висказує свій подив нашому народові за його боротьбу. Амер. мусять їх підперти. На знак протесту можна офіціяльно відкликати, але муситься лишити їх там для дальшої пропаганди за границею. Мусимо дати поміч нашому шкільництву і всіми силами підперти змагання краю для осягнення самостійности.

д. Хандога висказується за продовжанням боротьби. Ніхто не сміє опускати рук, а йти слідами старого краю.

О. Баніт з Манчестер погоджується з думкою Др. Л. Мишугуи, уважає потрібним потрібим удержанне Правительства і рівночасно повести активну боротьбу в краю.

о. М. Кінаш заявляє що і Англія не була нашою приятелькою а ратувала нами як і иньші союзники. Для нас тепер найважнїйшим зібрати фонди і готовитись до дальшої боротьби.

На думку д. Ревюка, рішенне з 14. марта це лиш формальне потвердженне що в світі рядить сила. Доки ми не зможемо зорганізувати на Українських землях такої організації і сили, щоби там-виконувано і були правосильні лиш прикази української влади, так довго з нами ніхто числитись не буде. Тому для нас сей акт з 14. марта не є нічим новим. а вказав нам лиш наглядно, що ми слабі. Але коли ми сорок міліоновий нарід ми не злякаємося тих ворогів які кругом нас шматують Укр. землю. Ми скріпимось, зєднаймося в одну боєву лаву. Лиш боягузи поховають голови, але відважні і смілі візьмуться до праці. Не винно тут правительство як голосять большевики, що їбі в своїй немочі шукають когось, щоб виляти на нім свою злість. Вони за слабі на Большев. тому що поглядають собі по правительстві Петрушевича. Ті самі большевики, яких ганебний пакт з Польщею потвердили аліянти, винують в тому правительство Петрушевича. Тут не винно Правительство, але ми всі, бо ми слабі. Треба нам насталити свою силу і боротись дальше. Ми мусимо підперти всяку боротьбу, на яку рішиться край і правительство. Як сильні ми найдемо приятелів серед народів.

Після годинної перерви продовженне зборів зачалось о годині 3. пополудни. О. Лев Левицький. Обєднання. пояснив ті трудности, з якими прийшлося боротись Езекутиві в початку істнованя Обєднання Українських Організацій. Але завдяки зрозумінням поодиноких людий, справа організації наладнюєсь. Неглядячи на материяльні недомагання прийшлося терпіти ще всякі перешкоди ставлені Обєднанню амбітниками. Не дивлячися однак на це, а маючи на оці одну ціль, а саме боротьбу за самостійність Укр. держави — президія перейшла над всім сим денного порядку, ставляючи інтерес народу понад своє особисте Я. Хвиля тепер важна. Всякі негодовання мусять остати і виконати ту роботу яка Обєднанне намічена. Ми мусимо обєднити всі Укр. сили в одноцільний сильний фронт. Коли присутні узнають працю президії і ухвалять єї своє довіре, то ми готові боротись дальше і колиб прийшлося дати своє життє за нашу батьківщину.

На внесенне о. Пристая, через повстанне зміст висловлюваних присутні своє довіре і подяку президії. о. Кінаш і Др. Галан відчитали листи з краю і іміґрації з яких було видно що вони не тратять духа, а противно послідний факт додав їм ще більше сили і організованости.

д. Ревюк вносить політичну резолюцію, яка лучить в собі обі резолюції референтів і являється висловом дискусії. Резолюції принято одноголосно.

д. Штогрин говорить про дальшу працю Обєднання, а саме про організацію Укр. загалу в Америці яке треба починати від організованя Української молодіжи. А саме через закладанне пластових (скавтів) гутрків. Пропонує вибрати народний трибунал, який мавби судити тих які виступатимуть проти народної праці. о. Пристай ставить внесенне щоби політичні резолюції були переслані листовно всім правительствам що було приняте одноголосно і без дискусії.

Гр. Пипюк дає контрольний звіт з контролі переведеної з дня 11 квітня в присутности о. Сполітакевича а в неприсутности о. Копачука, який опрадав свою неприсутність недугою. Президії висказано довіре і ухвалено що резолюцію в справі поширення Обєднання на всіх Українців і Українок в Злучених Державах.

К. Качур підносить справу про поїздку о. Понятишина до Вашінґтону і звіт про се в часописи Америки з якого виходить, що істнує дві організації які говорять іменем Українців. Відповідь на се о. Кінаш зазначує що як церковний достойник він має доступ до американський властий і це для у кра-нської справи зовсім не шкідливе. Для полагодження інциденту відносно звідомлення Америки висказано побажанне віднести всі справи прямо до редакції Америки.

д. Ревюк предложив організаційну резолюції, які були приняти одноголосно.

В справі скавтів промовляли Др. Коваль і д. Дембіцький, який радив звернутися до Ню Йорку де вже істнують пластові гуртки і з ними порозумітися.

Др. Галан поставив резолюцію відносно Січовиків і пластунів, яку приняту одноголосно.

М. Коцюк виказує своє здивованне, а заразом констатує факт що зборив відбуваються поважно відповідно до хвилі. Мимо того, що деякі громаді які все вели противну роботу і підперали амбітні одиниці, сегодня зійшлися всі і зрозуміли вагу єдности і організації.

Н. Левицький висказує думку про потребу власної часописи для Обєднання, без якої товариство здано ласку редакторів і иньших газет, не може розвинути свої діяльности як слід.

С. Яловський звертає увагу, що дискусїя над політичними справами скінчена і тимсамим порядок нарад вичерпаний. пішлаобся що до вирішення хиба справу Дому Укр.Нар. Комітету в Ню Йорку. Над сим вивязується горяча дискусія. В Дискусії забирають слово Ревюк. І. Добрянский. І. Федун, П. Сокальчук, М. Сокальчук, о. Левицький, і М. Дармограй. Присутні члени Комітету висказуються про теперішний стан дому в Ню Йорку та його заряд. Др. Демидчук заявляє. що дому годі було спродати, бо ціна предложена була дуже низька. Е. Якубович заявляє, що досі не було виразної ухвали Конгресу відносно віддачі дому Обєднанню і тому правно не можна було дому передати. Як що, ті віддачі дому Обєднанню і тому правно не можна було дому передати. Як що, ті причини відпадуть, він сам готов сейчас перенятися о те, щоб їм був переданий Обєднанню. І прочі присутні делегати висказались, що вони згідні з тим, щоб їм був переданий Обєднанню. Відносно письма п. Лоцького, теперішнього голови Нар. Комітету, який заявив що Комітет дальше істнує і буде заряджувати домом. заявили члени Комітету, що вони про се нічого не знали.

Більшостю голосів переведено ухвалу, щоб ярд Обєднання порозумівся з Комітетом і перебрав дім на себе, о скільки уважатиме се за відповідне.

В біжучих справах П. Найда нарікає, що члени Обєднання не попирають Січи і не поміщують їх дописи в своїх часописях.

На запит д. М. Сокальчука відносно істнования місії у Вашінґтоні, Обєднання та інформаційного бюра в Ню Йорку. о. Л. Левицький поясняє, що місія зменшила свої видатки до 25.00—30.00 на місяць. Відносно бюра в Ню Йорку. так як воно являється підприємством Нюйоркської Ліґи Горожан, не належиться справа до Обєднання. Голова сеї Ліґи Дембіцький заявляє, що бюро більше як істнує, а його функції передасться до Обєднання, що принято до відома д. Іван Добрянський говорить про напрям в теперішний політиці та заявує про способи як виступити проти певних груп які працюють в Ню Йорку. Д. Ревюк виповідає що вказівки ухвалені в резолюціях д. Теод. Грицей, секретар Обєднання. звернувся з зазивом до делегатів щоб вони вернувшись домів розказали про працю Обєднання та щиро занялися збіркою народного податку. Делегати Мельничук звертається з зазивом, щоб усі інтеліґенти і робітники взялись одностайно до праці. о. Л. Левицький. закінчуючи засїданне, підніс велику працю зїзду та висказав надію, що всі присутні зрозуміють і дею Обєднання та зєдиненним фронтом вдарять на ворога.

Засїданне і закінчено о год. 7.25 відспіванням народних пісень.

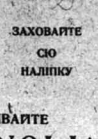

ЗАХОВАЙТЕ СЮ НАЛІПКУ

УЖИВАЙТЕ

MAGNOLIA

STAR MILK

У СВОЇЙ КУХНІ ДО ВАРЕННЯ І ПЕЧЕННЯ

ЗАХОВУЙТЕ НАЛІПКИ НА ВАРТІСНІ ДАРУНКИ

НАПИШІТЬ НА ОДНУ З ПОДАНИХ НА НАЛІПЦІ АДРЕС ПО ІЛЮСТРОВАНУ ЛІСТУ ПРЕМІЯ.

„Заховувати налїпки виплачується"

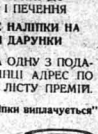

ЗАХОВАЙТЕ СЮ НАЛІПКУ

11 Кораблів Злучених Держав їздить поміж Ню Йорком а Европою---

КОЖДОЇ середи і кождої суботи в році пливе один з гарних кораблів Злучених Держав до Европи з Ню Йорку. Позате приготовуєсь більше кораблів до їзди, включаючи і корабель Leviathan, найбільший пароплав у світі.

Під зарядом United States Лінїй, кораблї Зауч. Держав вели нові правила вигоди і услуги для Вас. Голоситься до котрого небудь агента (Агенції U. S. Лінії по всій Америці і Европі) або пишіть впрост до головного офісу. Кождий наш урядник є на Ваші услуги і радо поможе Вам. Лінія United States се стала інституція за якою стоїть уряд Злучених Держав.

ФЛЬОТА

складаєть з

S. S. George Washington
S. S. President Harding
S. S. President Roosevelt
S. S. America
S. S. President Arthur
S. S. President Fillmore
S. S. President Polk
S. S. President Van Buren
S. S. President Garfield
S. S. President Monroe
S. S. President Adams

По вказівки і замовленя пишіть до

UNITED STATES LINES
45 Broadway New York City

Завідуючі
U. S. SHIPPING BOARD

НАРОДНИЙ ПОДАТОК

63)-**З Джерзи Сіті, Н. Дж.** від З. відділу Провидіня, переслав п. К. Підпудчинин 41.75

Зложили: по 3.00: о. А. Уницький і М. Скісляк; по 1.25: І. Пельо, І. Маланчук; по 1.00: П. Фурка, І. Самоїл, Н. Юрків (мол.), А. Сигидло, Г. Шустакевич, П. Біхий, Н. Борак і М. Фурка; по 75 цент. о. Каранько, К. Піддубщиний, Я. Дмитро, В. Фурка (мол.), Я. Кашута, С. Лашок, Т. Пельо, І. Грелин, М. Фурка, М. Лашок, П. Зіняк, Д. Коліда, І. Коновалъ, П. Дмитрик, К. Баковська, А. Жубрид, Н. Пирхун, Н. Пішко, В. Федаш і А. Піддубчишин; по 50 цент.: О. Пельо, Г. Вентер, І. Лапок, І. Кумрика, В. Вох, І. Андрущишин, Н. Ковак, Г. Шамбіль, Ф. Марчак, П. Бріцкий і А. Жубрид; по 25 ц. В. Фурка (стар.), Ю. Пінкевич, І. Кульчицький, Ю. Литвинюк, М. Цінюрс, О. Максимюк, К. Кузнюко, Ю. Перигінець, Д. Мельник, П. Шанівський, І. Коморник, М. Гирій, П. Ількишин, К. Гут, Д. Николаїв, Д. Бурдиця, О. Кухар, А. Павлюк і М. Сокіл.

64) **З Шікаго, Ілл.,** від бр. Рож. Пр. Городиці переслав п. Кириило Падяк 16.25

Зложили: Йосиф Ярема 3.00; по 1.00: Ілько Дубуляк, Николай Москалик, Петро Щербатий і Антоній Партика; по 75 цент.: Олекса Олешко, Кирило Падяк, Петро Лехів, Гр. Олешко і Василь Гуля по 50 цент.: Стефан Проць, Іван Чупинський, Гр. Горунь, Юрій Мітьо, Андрей Малюта, Мих. Гірняк, Василь Горинець, Сімеон Ментус і Мих. Лютник; по 25 ц.: Олекса Банас, Василь Щурко, А. Фоца і Іван Мітьо.

65) **З Бофало, Н. Й.,** від Сестр. Неп. З. переслала Марія Малаєт 27.00

Зложили по 1.00: Марія Малаєт, Варвара Лукач, Анна Малаєт, М. Малаєт, Іван Малаєт, Мих. Малаєт, Діонїз Пелехатий, Мих. Лукач, Сусанна Федорак, Іван Пітак, А. Василь, Іван Лукач, Іван Малаєт, Зофія Малаєт, Марія Виростко, С. Гераж, Левко Гречин, Ольга Малаєт, Елисавета Пітак, Марія Гермаи, Анна Малаєт, Марія Малаєт, Мих. Малаєт, Стефан Макуч, Он. Стецків, Юлія Мласт і Марія Гречин.

66) **З Шикаго, Ілл.,** від бр. св. Петра і Павла переслав п. І. Хомій 8.00

Зложили: Іван Осіяч 1.00; по 75 цент.: Василь Ковалик, Вас. Вітошинський, Стефан Брудний, Мих. Бліднй, Антін Демко, Мих. Вільчак, Гр. Гаврилюк, Андрій Рибак і Отро Бидий; Іо. Когут 25 цент.

67) **З Н. Б. Питсбург, Па.,** від тов. Хмельницького, переслав п. Мих. Сарахман 6.50

Зложили: по 50 цент.: Гр. Хитра, Стефан Пайовин, Дмитро Ковальчук і Іван Набережний; по 25 цент.: Василь Станько, Мих. Сарахман, Іван Цвік, Василь Онишків, Теоплозій Шишуба, Вас. Цимбалик, Мих. Вуйцік, Мих. Боднар, Іван Корбельський, Василь Дикий, Николай Мазурчак, Гр. Ланінський, Олекса Гентала, о. І. Жук, Теренгій Іванишин, Стеф. Мельник, Юрко Геча і Дм. Бороха.

68) **З Міс Рякс, Па.,** від бр. св. Володимира переслав п. Андрій Гальчак 10.25

Зложили: по 1.00: Василь Олійник, Никола Лесницький, Петро Лющович, Мих. Дзюбинський; по 50 цент.: Адам Ціпко, Іван Ціпкий, Теод. Яницький і Гр. Баран; по 25 цент.: Петро Фалферевич, Василь Плекан, Мих. Кучирка, С. Козак, Стефан Дубка, Іванко Ціпкий, Никола Милак, Василь Рудавський, Никола Рудавський, А. Гальчак, Олекса Коник, Вас. Хаць, Андрей Шаш, Іван Тимко, Юрій Возничак, Василь Брона і Іван Вишатинський.

69) **З Франкфорд, Па.,** від 25. сотні Січи переслав п. Т. Погорілий 9.50

Зложили: по 75 цент.: Мих. Питель, Іван Дулебо, Семен Галаса, Никола Кобель, Василь Бітарський, Дмитро Бабій, Ник. Грищишин і Олекса Зима; по 50 цент.: Никола Олійчук, Олекса Петришин, Іван Тимчишин і Петро Михайлечко; по 25 цент.: Мих. Орлик, Теод. Липка, Петро Грамик, Йос. Зима, Тимко Погорілий і Петро Фуртела.

70) **З Спринг Валей, Н. Й.,** від громадян переслав п. К. Ільків . 3.25

Зложили: П. Рабовський 50 ц.; по 25 цент.: П. Бандура; К. Ільків, А. Кашинський, М. Терпелевець, І. Брега, С. Чавус, І. Кріль, П. Мирдяк, О. Мельник, І. Порубалюк і К. Робовський.

71) **З Бофало, Н. Й.,** від бр. св. Николая переслав п. Евген Тимкович 13.63

Зложили: по 1.50: Стефан Прилипський і Стефан Кушка; по 1.00: Евг. Тимкович, Гр. Гура, М. Боднар і Петро Стецюк; по 75 ц.: Іван Когут, Василь Пластя і Ст. Ґрад; по 50 цент.: Теод. Кушка; Юрій Крушко, М. Мушківський, Григорій Плотний і Гр. Стець; по 25 цент.: Мих. Газ, Іван Клоцин, Онуфрій Макух, Олександер Кольчук, Василь Ціпкий, Николай Чехович, Дмитро Жук і Юрій Давидко.

72) **З Ст. Луїс, Мо.,** від бр. св. Володимира переслав п. І. Яковій 11.50

Зложили: по 1.50: В. Щупляк, П. Трунко і С. Стецик; М. Добромільський 1.25; А. Савицька 50 ц.; по 25 цент.: Др. Н. Клим, С. Макарко, І. Якимів, П. Чухрай, Н. Хлопек, М. Дмитришин, В. Голдок, П. Ялечко, М. Кузів, Н. Міштурак, Катерина Міштурак, І. Онуфрей, М. Бартиш, М. Порощак, В. Петришин, І. Порощак, М. Стецїв, С. Степяк, Т. Шпить, П. Турянський і С. Пелепчук.

73) **З Шенандо, Іла.,** від бр. св. Троїці переслав п. Н. Цицик . . . 2.75

Зложили: по 50 цент.. О. Н. Сїменович і Юрко Гачко; по 25 ц.: Николай Ціпик, Андрей Ґрод, Анна Мулик, Йосиф Нісевич, Ґриг. Щитинський і Леонора Волько; (діти) по 5-цент.: Катерина Кметик, Йосиф Кметик, Юлія Кметик і Володимир Кметик; по 1 цент.: Анна Ґрод, Марія Ґрод, Стефан Ґрод, Елена Ґрод і Макс. Ґрод.

74 **З Нестер, Па.,** від від. 105 Громадяня переслав п. Д. Кравчок . 4.25

75) **З Шенандоа, Па.,** від Ком. Обєднання переслали п. Т. Гечук, Петро Яхномсь і Ів. Чорний 12.00

76) **З Филадельфії, Па.,** від 4-ої сотні Січи переслав п. Д. Терпелюк . 6.50

Зложили: по 75 цент.: Гр. Бородак, Олекса Викличець і Павло Намака; Антін Антінович 50 ц.; по 25 цент.: Семен Рутецький, Г. Бучко, Никола Бодлар, Никола Настасяк, Іван Сельський, Іван Венгринюк, Теод. Заболотний, Іван Слободян, Василь Павлівський, А. Олійник, Дмитро Терпелюк, Іван Романюк, Никола Сенік, Теодор Пишичук і Ілько Одосій.

СУМА РАЗОМ ЄСТЬ $922.66

НА ФОНД РІДНОЇ ШКОЛИ зібрано до 31. марта 1923 як слідує: Ню Йорк, Н. Й., від членів тов. Вільність переслав п. Ілія Гузар..14.20

Сиракюз, Н. Й., від укр. Тов. Січ переслав п. Іван Лесюк.....47.30

Зложили по 2.00: Текля Драбик, Мих. Лубай, Теофіль Артеєюк і Ст. Бенерський; по 1.00: С. Кашубінський, Іван Старовушний, Ілія Кальваровський, Стефан Пастух, Стефан Ганчар, Ч. Кінінський, Василь Гальчак, Демко Матвійчук, Тома Пинчус, Онуфрій Кирик, Петро Тикмар, Василь Кучерявий, Гаврило Капчук, Ґриґ. Бедзіш, Ферд. Андрусишин, Вас. Гумеский, Данило Ціпко, Іванко Канменюк, Николай Трач, Луць Мороз, Гр. Зазуля, Луць Роик, Іванко Кульчак, Дмитро Кольцїв, Стеф. Ковуб, Іван Шерстюк, Ст. Ваґа, Тома Шрамко, Гр. Старовушний, Николай Танасишин, Василь Гринник, Мих. Мальон, Мих. Ліщинський; по 50 цент.: Андрей Рибак, Константин Рибак, Олекса Приймя, Мих. Мерва, Анна Смола, Іван Микулич, Яків Богай, Іван Якурч, Кирило Жарків, Никола Болюх і Петро Танасишин; по 25 цент.: Константин Гнатів і Василь Чубрій; Теодр. Луцак 30 цент.

Дітройт, Мич., від бр. св. Николая переслав п. В. Шеремета . . 20.75

Зложили: Бр. св. Николая, від. 175 У. Н. С. 10.00; по 1.00: І. Кокурузя, М. Кульчицький, П. Пошивай, С. Перїзак і В. Шеремета; по 50 цент.: В. Бреник, І. Попович, М. Попович і Г. Папаз; по 25 ц.: К. Качмар, С. Карчинський, Н. Горбанський, М. Кривий, Г. Плекан, Д. Макара, М. Заволчний, І. Братцер, Д. Савицький, В. Бартиш, І. Грошко, О. Буката, В. Бідінський, М. Присташ і Г. Біло.

Ванткок, Па., коляду з парафії переслали п. М. Проняк.....50.00

Дітройт, Мич., жертвував п. А. Блащук 1.00

РАЗОМ СУМА ЄСТЬ $133.25

З ЗАПИСНОЇ КНИЖКИ БІБЛЮФІЛА

У „Блекуд'с Мегазін" за вересень 1922 р. друкувалися спомини Шевалїє Д'Арвіо, який мандрував в другій половині 17. віку по Сходї та Єгипті. В Смирні бачив він цїлий транспорт невольників-християн, котрих вивезлали в Каїр на продаж. „Більшість цих невольників була з України або з козацької землї. Багато між ними й жінок, молоді дївчата заздро охороняються евнухами, але я мав змогу розмовляти з деякими з них по французьки (!), вони бачали мене викупити їх; бо бажали заховати віру, в якій родилися. Віра ця грецька. Серце моє розривалося, бачучи християн, котрих вели на торговицю, як худобу, одначе я не був настільки багатий, щоби виявити милосердя в таких великих розмірах".

*

Саме вийшли у французькім перекладі повні спомини звісного польського шляхтича Яна Пасека, товариша гетьмана Мазепи з часів його молодости. Уривки зі споминів, котрі торкаються гетьмана Мазепи були у свій час в 1833 р. перекладені і видруковані в журналї „Рівю пітореску" І, 232. Адамом Міцкевичем.

*

Старий журнал бібліографів і бібліофілів „Посередник шукачів" оголосив анкету: які є 10 найбільше звісні і найславнїйші жінки XIX століття?Ось відповідь Мадам де Сталь, Мме де Кріденер, Мме Рекамїє, книжня де Беррі, Рашель або Паті, графиня Сегір, Жорж Занд, Софія Ковалевська або Марія Башкірцева, Бернадет, Роза Бонер.

*

В 1921 р. німецьке видавництво Вольфа продало 800.000 примірників Рабіндрнята Тагоре.

*

„Які даремні наші зусилля у вишуканню правди! Навіть в історії. Яка темнота! В далекому минулому, що ми знаємо про нього? Ось на приклад перші Цезарі Імператорського Риму — змальовані як страшні злочинці. Але хто нам передав це? Тацит, Светоній, Ювенал: все свідоцтва їх ворогів. Пізніше, коли вже істнує багато документів завдяки друкарні, саме ще багатшо матеріялів, утруднює вироблення осуду: а скільки суперечок! Я досі не знаю, чи Марат був тираном чи Ангелом..." (Франсуа Коппе, 9 березня 1898).

*

„Читання книжок — це один із обовязків чесної людини" (Христина, королева шведська).

*

Як пишеться історія! Про оден і той-же факт — процес в папськім Римі в XVI. в. Фенельон звертає увагу на ролю комісії, Вольтер каже „вона вирішила помилково більшістю" („Вік Людовика XIV".), Мішеле „нічого не вирішили, бо не мали більшости" („Історія Франції, XVI-ий том, розд. 8.).

*

„Нерв війни — це гроші" Цицерон перший пустив цю фразу; за ним повторив її Плютарх і Макіявелі; а також Рабеле: „нерви війни це гроші", і Лафонтен „в любві як і на війні нерви це гроші".

І. Борщак, Париж.

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

Для Народних Домів, читалень як також і приватних хат.

ВЕЛИКИЙ КОЛЬОРОВИЙ ОБРАЗ

28x22 ЦАЛІВ

БОГУН ПІД БЕРЕСТЕЧКОМ

1651 Р.

репродукція славного маляра Івасюка.

ЦІНА $2.00.

Замовленя слати на адресу:

SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ROYAL MAIL

Часті відїзди всеж

НЮ ЙОРКОМ І ГАМБУРГ

на нових великих чудових „О" кораблях. Модерні під кождий оглядом.

ОНО, ORCA, ORDUNA, ORBITA

До Европи ЦІНИ З Европи
2-га 3-та 2-га 3-та
ГАМБУРГ
$130 висше $103.50 $130 висше $102.50
ЛІВЕРПІЛЬ
$150 висше $116.50 $116.50
ХАРКІВ $116.50 $116.50

Цїлковито приватні кабіни в 3-ій клясі

ВАЖНЕ! Не тратіть часу чекати купити шифкарти для Вашої родини з Европи. Наша квота отвирає 1-го липня.

Голоситься до агентів або

The Royal Mail Steam Packet Co.,
26 Broadway, New York City

Шифкарти, шифкарти, справи старокраєві найскорше, найтаньше полагоджує Конзиляр Нотарияльний.

T. J. HRYCEY CO.,
329 S. 4th Street,
PHILADELPHIA, PA.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ФАРМИ!

ДО ПРОДАЖІ ДОМИ В ДЕЛЯВЕРІ
3 кімнати, $1000; готівкою $250.
4 кімнати, $1200; готівкою, $350.
5 кімнат, $1450, готівкою $500.
Доми з ґаражем, школа, склепи, церква. Всі уліпшення. Голоситися до:
HODANSKI
1027 3rd Ave., 3rd fl., New York City
94-99

УКРАЇНСЬКА КОЛЬОНІЯ
в гарній околиці близько Ню Йорку. Нові доми на легкі місячні сплати. 3 руми $1350 — $300 готівкою; 4 руми $1575 — $400 готівкою; 5 румів $1800 — $500 готівкою. Вода, ґаз, електрика. Школа, церква і штори на місци. Пишіть або зайдіть до:
ГРИГОРАК І МЕЦЬКА,
520 E. 6th Street, New York, N. Y.

МАЛА ФАРМА НА КУРИ
10,000 інкубаторовий дітель, одне блок на 1000 курей, бійлер, великий фабрики. Ціна $475, згори $50, а відтак місячно $8.00. Приходіть або пишіть до: 93-98
HAMILTON,
Room 910, 53 Park Row, N. Y. City.

НА ПРОДАЖ ФАРМА 51 акрів, 3 корови, 1 кізка, 3 коні, 30 курий і всі фармерські прилади належачі до фарми. Продається по причині виїзду до старого краю. Ціна враз з умебльованим $2000. Голоситися до власника: **W. Pilko, Box 146, Salisbury Center, N. Y.** 91-02

Мусить продатися по причині смерти мужа фарма 180 акрів, великий огород, 2 і 3 кімнат дім, 7 других забудовань, 17 коров, 3 коні, 12 безрог, 300 курий, 20 індиків, 10 стебнів огород, 2 милі від великого міста. Ціна $4,500, готівкою $2,000. 91-94

Фарма 50 акрів, великий огород, ріка, з 12 кімнат дім, 5 других будинків, добрі бурки, 10 коров, 7 коні, 200 курий, 15 кочек, 6 безрог, ріжна фармерська машинерія, одна і пів милі до міста. Ціна $2500, готівкою $1000.
PHILIP LOBOR,
274 E. 4th Street, New York, N. Y.

ФАРМА 100 АКРІВ чорної без каміня, земля, з чого 25 акрів гуфого ліса вартости $2000, на самій стейтовій дорозі, три милі від міста і зелїзниці, будинки нові і великі, дім на 10 кімнат з водою і лиєнцією, 10 коров, 3 коні, 250 курий, машинерія, великий прихід за молоко, фірчічі і всі знаряди, гарна ріка плене через саму фарму. Ціна за все $5,000, готівкою $2,000 і по $100 і 5% на рік сплати. Голоситись вечером, до: **Nadlo Kutinsheik, 263 Avenue B, bet. 15 & 15 Sts, 3rd floor, New York, N. Y.** 90-94

ФАРМА ПІД ОГОРОДОВИНУ І ДРІБ
близько Ню Йорку на головній лінії Central Railroad, близько міста, школи, церков, шторів; спрост від властителя. Найлучша під огородовину земля, дно-поверховий дім на 7 кімнат з лиєнцією, дво-поверхова бурка, подвійний курник. Богато овочів, виноград, добра вода. Ціна $2900; готівкою $800, решта $15 місячно. Голоситися кождого дня або в неділю між 10. а 1, сходити або пишіть до:
L. J. KIERZNICKI,
Room 305, Dept. D,
126 Liberty Street, New York City

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.
По причині старости, продається фарма 305 акрів, 160 акрів чорного, орного поля, решта пасовисно і будівничий ліс, ріка, озеро, великий сад, дім з 14 кімнат і сім других будинків, 30 голов худоби, 3 коні, кури, гуси, качки, безрога, все потребне знаряддя на великій фарми, школа при фармі, одна миля до міста. Ціна $12,000, готівкою $3,000. 90-95
Фарма 116 акрів, жито засіяне, ріка, 2 доми, стодола, курники, 2 корови, кізка, кінь, 4 безрога, кури. Ціна $2,200, готівкою $1,000.
S. POKUTNY,
429 E. 5th Street, New York City

ФАРМА В НЮ ДЖЕРЗИ, близько Ню Йорку, 134 акрів, 35 акрів лиса, великий сад, ріка, дім на 12 кімнат і сім других забудовань, 8 коров, 3 коні, 250 курий, 500 курчат, 8 безрог, 30 акрів пшениці, богато збіжа, сіна, картофелї, шкоди при фарм. Ціна $7000, готівкою $2500. 90-96
Фарма 50 акрів, ліс, сад, ріка, 2 доми і другі забудовання, пів милі до стації. Ціна $2500, готівкою $500.
PETER OWDY,
194 Avenue A, близько 12-ої улиці, New York City.

СЕГОДНЯ ВЕЧЕРОМ

Напишіть до нас письмо, а ми вишлемо Вам пробну лекцію і подробиці про те як виручно можете скоро навчитися читати, писати і говорити по англійськи. Живучи в Америці, Ви повинні знати англійську мову без знання якої перед Вами усі двері заперті. Після нашої нової системи ви можете і в пробну трьох місяців через почту. Пишіть письмо сейчас сегодня приймай, дешеть цінуй гроші або марками на відповідь, можна і канадійськими. (3)
First American Preparatory School, Dept. 46—525 West 47th Street, New York City, U. S. A.

„ЖАЛО"

САТИРИЧНО-ГУМОРИСТИЧНИЙ ЧАСОПИС
виходить у Львові раз разів на місяць, і. 5 ІІІ.

Передплата виносить в Америці 1 Клясу 4 долар рівних.
Передплату посилати на адресу:
Partie Bunak, Lwów Lwowska East ulica, Stryszkobów Nr. 103.
Передплату з Америки в Канаді та в инших країв посилати в реджестрованих (рекомендованих) листах у гумоновій валюті.

КАВАРНЯ МІСЦЕМ ЗАГОВОРІВ І СМЕРТНИХ ПРИСУДІВ

Софійський кореспондент голяндської часописи „Algemeen Handelsblad" пише: В каварні Пана ху Софії (в Болгарії) на бульварі Дондукова життя, аж кипить. Каварня ця є місцем сходин політиків. Приходить там кожен, хиба найбідніший босяк ні і найвисша аристократія. Найбогатша аристократка пересиджує в гостинниці „Паліс", а найбідніші в каварні „Болгарія". Панах, це каварня політиків, екстремістів і тих, що, у майбутньому сподіються бути міністрами. При всіх столах і столиках сидять чоловіки водинтусі по европейськи, піверопейськи, турецьки, македонськи й альбанськи. Пошепки розповідають собі таємниці, які через пів години знає вся каварня. За годину ці таємні вісти звісні вже поліції, а десять хвилин пізнійше все гарно списано на папері лежить на бюрку Стамбулійського в президії міністерства.

Ось говорять про ніщо більше лише про замах на Стамбулійського. Атентат не вдався. Тому Македонці говорять, що все було чистою комедією. Зате Болгари свято переконані, що заговір плянованно зовсім повжно та що Стамбулійський дав тут примір відваги й неустрашимости, Як би там не було, то фактом є, що в р. 1922-23 доконано кілька політичних вбийств. Два атентати: оден на Даскалова, оден на Стамбулійського не вдалися. Всі атентати (за виїмкою замаху на Даскалова) вийшли з ініціятиви Македонського Комітету. Це вже характеристичне в Болгарії, що коли постановлено там убити котрогось державного мужа, то цієї постанови не держиться в тайні. Противно таку новину поширюється, як можна найбільше. Покищо нема свіжого засуду на смерть премієра Стамбулійського, Але його вже богато разів засуджувано на смерть. А саме від 1918. р., коли Стамбулійський почав виступати проти правительства, присилали йому найрізнійші партії смертні присуди: союз офіцирів, македонський центральний комітет, тракійський тайний комітет, тракійська організація біженців присуджували Стамбулійського на смерть. А Стамбулійський усе таки жиє, і коли ґаздити на його здорову поставу, здається він... вічно жити-ме.

Смертні присуди западають звичайно в каварні Панаха без формальностей, так що хто стоїть трохи подальше нічого й не запримітить. Відбувається воно зовсім просто. Кількох людей, темної краски лиця, декотрі в фезах, инші в македонських шапках, знову инші в сюкінгах і яскравих краватках сидять при одному столі, пють турецьку каву, курять папероску за папіроскою, пляють на долівку й говорять голосно про щоденні буденні справи. Нараз всюди в сали сидять тайні агенти поліційні, але в страшному гаморі пашть і найчуткійше вухо нічого не розбере. Коли отже при такому столі, балакають про найбальнійші речі в світі, про цю чи баранину, про нову фабрику папиросів і т. д., знечевя оден відзивається, що найкрайнійше вже пора того або цього чоловіка зладити зі світа. Розмова про овечмясо чи про нову фабрику папиросів не вгаває, а підчас цієї розмови „судді" висказують свій погляд про засуд. Потакують головами, підносять руки — до гори озвище „так", на діл „ні". Оден перечислює годоусочних „за" і „проти" — і справа скінчена. Нема обвинувачення, неба оборони, нема й слідства. Кождий з присутних знає про кого розходиться, що засудженому закидається і на цьому кінець. Заговірники встають оден по одному, кожен із них іде до своїх приклонників до тайних льокарів і звідомляє, що постановлено. Тепер організація мусить постаратися, щоби смертний присуд поширився лискавкою по краю, щоби цих, що є втаємничені в виконанне смертного присуду, кожної хвилі можна повідомити де жертва в данний мент находиться.

— Я часто бачив такі сцени в каварні Панаха — каже допитувач згаданої голяндської ґазети. Спочатку здавалося мені це забавою або хвальбою. Щойно, як засуджений вбито дійсно після кількох тижнів або й місяців, переконався, що такі каварнині балачки у балканських каварнях таки не є безуспішні. Пізнав я, що балканські каварні це зовсім що иншого від усіх европейських каварень. Переконався я також, що Европейцем тяжко зрозуміти балканську психіку.

БОЖЕВІЛЬНІ РЕКОРДИ

Оден анґлієць змірив віддаль між Лондоном і Менчестером так, що котив ногами перед собою бочку ваги 40 кг. Лондонці пеганяв у 1904 році мистер Виліємсон четверню коней не так як усі люде руками, а так, що віжкі держав пальцями ніг. В Лондоні заложилися, хто найбільше нарве горіхів. Оден хлепець осягнув рекорд, бо за годину нарвав рукою 2,788 горіхів. Від 1888 року закладаються у Лондоні, хто найбільше наоббирає бараболь. Кожен дістає 72 кг. бараболь до оббирання. Рекорд осягнув Джеймс Годерд. Він за 19 мінут наоббирав 12 кг. бараболь. Має також Лондон змистця в численню гроший. Він протягом девять хвилин начислює тисячу шілінґів і заразом поукладає їх у десять пакетиків. Инший здобув першенство в їзді бициклем — але позадгузь. Перейхав так віддаль Лондон-Брайтен. В подібному закладі виграв Італієць Бляккетте; він проїхав на бициклі 50 км, не уживаючи педалів. Французька місцевість Лонжімо (прославлена в опері Адама „Почтилїон із Лонжімо") уладила в намять славного композитора і гриша-заклад: котрий із почтилїонів найгарнійше і найсильнійше лусне із батога. Найгарнійше вивязався в штуці „траскання з батога", оден одо відтраскав на батозі цілу „Марселезу" і не пропустив ні одної ноти. В Лондоні уладжено заклад у численню гроший. Побідником вийшов цей, що з завязаними очима самим дотиком відріжняв фальшиві гроші від правдивих і при цьому начислив ще найбільше. Оден пан, на назвище Ловний, осягнув рекорд в отвиранню устриць, до чотирох мінут отворив їх сто устриць. Пані Робб протягом девять годин зробила 2000 сендвічів (канапок); до цього зужиткувала 22 шинки і 40 бохонців хліба. Американець Сі викурив 50 цигар одно по одному, при цьому ані разу не сплював ані не попивав. Джан Роберт задивував світ партією білярду. Замісць білярдового дручка уживав парасолї. Одинацять літній Джан Фрескні протягом 13 хвиль скочив 2,400 разів на линві. Рекорд у танцю вальса осягнув Елен Резні. Він без перестанку танцював 25 годин, 33 мінути і 10 секунд. Та при цьому перевисшив його ще музик, що грав йому до танцю на фортепяні. Він грав іще дві годині довше. Та рекорд у музиці осягнув Італієць Ганчі; він на фортепяні відграв протягом сорок годин 250 композицій. При цьому відпочивав усього дві-чи по десять хвиль. Патрік Дайвс в Ню Йорка зїв на оден одинский обід 7 кг. мяса, а його суперники протягом трьох хвиль зуміли зісти всего лише 3 кг. Фредерік Мекей щоби зісти 300 устриць, не потребував 10 хвиль. Швед Фінк проковтнув протягом сім хвиль 90 брескинів, а мистер Уїлієнсбі в Роттердамі зїв 50 яєць на годину. Німець Крамер зїв на годину сто бараболь, варених з „мундуром".

КУПУЙТЕ НОВУ КНИЖКУ „ПРИ БИТІЙ ДОРОЗІ"

П зміст такий: Поворот до рідного села; Нова і на цвинтарі; У Свальки Мартина; Тихий сільський рай; Кермяна біля хрестів; Неділя на селі; За щотоком; Юрко; Грім з ясного неба; Читай; На перший огень; Перші весняні пісні; Малярі в селі; Смерть і поховок Федюх; Селяньке серце; Утікачі; Везуть ранених; Битва; Сліди військові забави; Кубаші в селі; Салдатів; Обрусителі при роботі; Шпигуни; Жиди; Гірші думки; Мотяжний метод; Святий Вечір; Покутуючи душі; Скінчив за спина; Лиха вістка; Весна; У шпиталі; Весілля; Відворот російської армії; Вертають „свої"; Під судом; Розбиті душі; В тибор; Відгук російської революції; При битій дорозі.

ЦІНА 85 ЦЕНТІВ.

Хто замовить більше книжок, даємо відповідний опуст. Гроші і замовлення шлять на адресу:
53 Grand Street, Jersey City, N. J

ПОВСУКУЄМО 25 РОДИН

котрі бажають мати свою власну хату з огородом 30 мінут їзди з Ню Йорку, при фабричнім місті де кождей дістане роботу. Перші 25 родин дістають на оден лот і готовий матеріял на 4 помешкання для за $399 і по на виплату. На початок треба лише $50 щоби стати властителем посїсти в гарнім положенню, а решту сплачувати по $5 місячно. Голоситись особисто або телефонуйте до:

SLAVONIAN LAND COMPANY,
208 Broadway, Room 246, corner Fulton St., New York, N. Y.

Запишіть зараз цей купон а ми вишлемо для Вас тікет на залізницю.
Імя і назвиско: .....
Адреса: ..... Стейт: .....

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОТРІБНО спільника з $500, вимного українського мову, великий тяжкий дохід; мужина або женщина. Голоситься від 9. до 12 рано: **Room 813, 131 W. 39th St., New York.** 94-99

ЩОСЬ ДУЖЕ цікавого для кавалерів і вдовців. Пишіть, залучивши 2-центову марку на адресу: **ROYAL SALES CO., Station G, New York, N. Y.** 90-01

НА ПРОДАЖ БУЧЕРНЯ І ГРОСЕРНЯ
в Українській Республиці Долі. Чисто українська дільниця. Продається по причині другого інтересу. 93-4
Голоситися від ч.
59 Beacon Street, Newark, N. J.

УКРАЇНСЬКИЙ БАБЕР
пошукує молодечої де би можна отворити барберню. Хто знає про такі місцевість, зволить повідомити мене і коли мене вкажеся відповідне, дістане нагороду. Повідомлення слати на адресу: 94-96
BARBER, c/o Svoboda,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

РІДКА НАГОДА ДЛЯ ДІВЧИНИ АБО ЖЕНЩИНИ
до легко домашньої роботи в малій родині, де буде мала домашню вигоду. Добра платня і добрий хаєр. В цьому родині будете чутися як в дома. Пишіть сейчас, прийдіть або телефонуйте. Адреса: **Gottlober, 20 W. 190th St., New York.** Телефон Fordham 3790W. Вимагається бодай трохи анґлійської мови. Хаєр прийдете, закличить нас на телефон. 93-95

ДО ВИНАЙМЛЕННЯ
ACADEMY HALL
15 LEVERETT ST., BOSTON, MASS.
кождого дня в тижни на балі, весїлє, забави і Мітинґи. 93-98
Телефон Haymarket 5364.

ЗМІНА АДРЕСИ.
Марія Скубова, українська акушерка, порідомляє отсим, що її теперішна адреса є: 99-02
98 EAST 7th STREET,
bet. 1st Ave. & Ave. A, New York City
перший поверх.

Український Лікар С. КАУФМАН хронічні і внутрені слабости
141 EAST 7th ST., NEW YORK
Приймає від 1. до 8.30 веч.
Новий офіс в Асторіи, Л. АЙ.
488 6th AVENUE, ASTORIA, L. I.
Приймає від 9.30 рано до 12. пол.
Telephone: Astoria 2872

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає ліцужини безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
304—2nd AVENUE,
між 17-ою а 18-ою улицею
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон 1882 Stuyvesant

СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
як легких, жолудка, нирок, печінки, мишок і шкірних недуг, висилання нервів, ревматизм, острі нервові і хронічні недуги. Порада даром.
Dr ZINS
110 E. 16 St., NEW YORK
Місце 4th Ave. і Irving Place
Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. полудня.

ОДИНОКИЙ РУСЬКИЙ ДНЕВНИК НА ПІДКАРПАТСЬКІЙ РУСИ
„РУСИН"
виходить в Ужгороді від дня 1-го лютого 1923 р.
Напрям чисто народний, безпартійний. Участь в редакції беруть всі визначайші політичні, культурні і економічні діячі Підкарпатської України. Шефредактором є проф. Др. Тивай. Поетична вирока і правдива інформація з політичних, культурних і економічних життів і відродження підкарпатських Русинів.
Передплата для Чехословенської Республики, Сойдної Галичини, Польщі, Югославії і Австрії 15 Кч. для прочих держав 30 Кч. для Америки 1 доляр.
Адреса: Часопись „Русин", Ужгород, Підкарпатська Русь, Чехословенська Республика—Европа.

„ВЕРХОВИНА"
сольова пісня з акомпаніяментом фортепяна.
Уложив і видав ЛИХ. ЗАЗУЛЯК.
ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.
Замовляти слати на адресу:
„SVOBODA",
43 Grand Street, Jersey City, N. J.

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські потребники
Без рідкиці з кождої сторони Шикаго або околиці мешканців, телефонуйте до МУЗИКИ і зголосить просто:
2231 W. CHICAGO AVE.
Tel. Seeley 4352 I West 6557

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ЖИВИЙ НЕБІЖЧИК

(Оповідання з початку 16-сотих років).

(Продовження). (6)

Коли зібрана в замку родина побачила на подвірю того чоловіка, котрого всі в околиці боялися і оминали, зараз прийшло кождому на гадку, що він по грамоту, коні й инші, небіжчиком йому обіцяні річи.

— Що робити, як боронитися? — питала Гануська, заломивши руки. Коні не можна би йому дати. Инші річи також. За се Юрко не буде сварити. Але, як жадає грамоту?

— Ну, ніяку ціну! — крикнула її мати. — Як би вибхав з такими жаданнєм, то показати йому двері. Як би не вступався, то силою викинути. Дістанеш помічі моїх хлопів. Я зараз скочу до якого сусіда і продам грамоту, щоби зайхав Соколівку.

Коли так ломали собі голову над питанням, яку він напасть вигадав собі і як боронитися, вони немало здивувались, коли вій увійшов о гостинну світлицю цілком не такий, як той, що приходить жадати щось, вперти комусь з горла кусок хліба. Він увійшов як тихий, що сам принесть дарунок, або що найменше якусь дуже добру новину. Увійшов веселий і приязно привитався зі всіма.

— Такого гостя ви не ожидали... правда? — спитав реготчи. — Але, не я винен, що мій брат небіжчик відчахнувся був від мене і тоюсамою перестійкою, котру поставив між мною і собою, загородив мені також приступ до свого сина. Впрочім, як Юрко хотів би жити в добрій злагоді зі мною, то не старий повинен був перший прийти до него поклонитися. З того, що молодокосе забув дорогу до мене, ще не виходить, щоби я вам був ворог, або ви мені. Я чув, що він нудиться довший час повнвся, отже, хочу він мене не просив, а уважав моїм обовязком завідатися до вас. Може в чім потрібна вам моя поміч, або моя рада?

— Така ніднявість розоружила Я. Його помочи ні поради не потребували і мимо того при таких слів вони боялись би користати з них, бо в своїй недовірчивости не знали, що за тою солодкою мовою криєся. Але все таки приняли його, як годиться погостити так близького родича.

— Покажи мені, Гануську, твого синка, — сказав. — Хоч я хотів, щоби то був мій внук, то коли сталося инакше, не зім його.

Завели його, всі, як були, до другої комнати, де в колисці лежав найстарший Вернишський, Андрій. Коли світити нахилився над колискою.

— Вакаваний тато... Гочи такі, як у батька! Одно ово сиве, друге темне...

— Що ви кажете?! — крикнула Ганучка і собі нахилилася над дитиною. — Справді так, як кажете. Я того ще не знала. Гадала, що у него, і що таксамо у Юрка темні очи. Мабуть все дивилася на праве, й не глянула ни на ліве. Але деж я могла подумати, що одно ово може бути сиве, друге темне! Чи у Юрка справді такісані очи?

— Що ти ще не бачила? Не бачила очий свого власного мужа? Ха, ха, ха. Купила кота в мішку!

Мабуть, коли глянула в його очи, очвидно думаючи про їх краску, случайно все глянула на одно, на темне... Але що він сам не сказав мені сего!

— Може забув, а може боявся, що ти покинеш його і возьмеш мого Стаха... Ха, ха, ха. Зроби се тепер. Розвід нужимо. Хоч з другої руки, Стах возьме тебе. Ха, ха, ха.

— Хоч би й осліп, то я мого Юрка не покину.

— Бувайте здорові! Як вам потрібна буде моя рада або поміч, присилайте до Соколівки.

— Коли ваш Стах ще торік був в Серниках, — промовив до відходячого Стефан Серницький, — лишив у нас свою рушницю. Від тої пори не був у нас. Може й забув і дорвіть собі голову над тим, де його рушниця могла дітися.

— Прошу тепер не рушниця в руки.

— Може відіслати?

— Хиба ви не хочете, щоби він сам поступив до вас відобрати?

— Не годиться говорити таке, сусідо! — скартала його Серницька. — Стах не вдяв нам нічого лихого, ніколи нічим не оскорбив нас. Що неспокоїлися його камірн, не його, ні нашя вина. Ми ще й тепер маємо для него поклонщо: Гість у хату, Бог у хату.

— Я заговорився, — гість сказав на відхіднім, — і забув спитати, куди Юрко повівся. Чи се може тайна? Як так, то я не настаю на відповідь. Причиніться, начеб мого питання не чули.

Він знав, що се строга родинна тайна. І не потребував відповіди. Але він поміркував, що вони самі здивувались би, коли би він не спитав. Як би не спитав, то се для них мусіло би бути доказом, що він знає тайну і хоче бути дискретний. Щоби вони й не підозрівали його, що він щось знає, спитав. Не сумнівався, що вони вже давно вигадали якусь брехню, щоби нею туманити, не лиш його, але й инших цікавих.

— Поїхав оглянути один маєток, — відповів Стефан Серницький.

— Купує маєток?

— Може купить, але для мене. Серники взяла моя сестра, а я мене сплатила. Чейже й я хочу мати власний дах над моєю головою.

— Правда-правда, що сестра сплатила вас... Бувайте здорові!

Гість вийшов. Коня приняв йому Федьо.

— Ти кут? Не з панов? — Констатин спитав здивований.

— Саме тоді, коли пан відїхав, я занедужав і мусів лишитися.

— Може би ти ще раз прийшов... Завтра о тій самій порі, на те саме місце.

Федь почухався.

— Прийдеш?

— Та прийду.

Констатин вернув домів вдоволений. Зараз розказав синови про рушницю і запевнив, що як Стах сам піде відобрати її то Серницькі, ні ті син дверий перед його носом не запруть. На другий день Стах сів на коня і поїхав до Серник по рушницю. Його батько пішов лісом і за ним місцем, де перед місяцем Стах балакав з Федем. Дивлячись Федь все був перший. Нині пан мусів ждати на него.

— Щось ти тепер не кваплив за так, — привитав його пан. — Я вже хотів вертати домів.

— Хто зна, чи не лїпше було би... для мене і для вас. Я спізнився, бо довго думав, іти, чи не йти; і пускався і вертав. Такі розмови не доведуть нідочого путнього.

— То ти завзявся і не хочеш вийти по волю, стати власним паном на власних двох ланах?

— Оа хотіти, хотів би, але не беречу на себе тяжкого гріха. Хочу жити по божому, без тяжкого гріха.

— Хочеш жити по божому і без гріха... Чи ти знаєш, що всьо, що на світі, від Бога?

Та се знаю.

— Що без божої волі на світі ніщо не станеси?

І се знаю.

— Отже й гріхи від Бога.

Він каже, що гріхи від чорта.

— А чорта хто сотворив, як не Бог? І на що сотворив? Чейже тілько на те, щоби люди грішили. Отже й гріх від Бога. Бог насилає гріхи чортом, так як пан бє хлопа своїм гайдуком. Бог дуже мудро змайстрував сей світ. Коли хріхи від него, то він дає людям також попів, щоби за него ті гріхи відпускали. Бо нащож попи, як не на те, щоби чортови бороздити і грішні душі відтягати від пекла? Як би люди грішили не з божою волию, то й попів не було би. Сотрішниці... воля божа. Але й божа воля, щоби гріх відпустив тобі його пін. Коби тілько грішні! Більший гріх, більше треба дати на боже, тай тілько. Не потребуєш сповідатися у свого. Свому попови говориться на сповіди тілько про крадіж курки, про зведенне чужої жінки... Про самі дрібнички. З більшим гріхом діеся до Почаєва, де жаден пін тебе ще не бачив і в друге не побачить. Хто має волю і два ланн, той і до Київа може затащити цілий міх найтяжших гріхів, та висиняти їх в Лаврі. Бог простить, бо така його воля, щоби ти грішив і за те давав на боже. І репях від Бога, а чіпаєся кожуха. Але як репях не зростаєся з кожухом на віки, так гріх не зростаєся з людською душею. Репяха ти можеш сам відчепити від кожуха, хрехи відчіпають від людської душі попи, слуги божі. Нема гріха так тяжкого, щоби пін не міг здобмити з грішної душі.

Федь слухав і мовчав.

— То ти ані руш не хочеш заробити воли і два ланн? Тобі так солодко в тій неволи і в нужді?

— Та вже нема як, хоч би хотів. Я не пішов з паном, отже не можу принести вам вісти, погибоїй ворожої кулі, або що його взяв лящький кат.

— Ще не втекло. Тепер треба мені лиш те знати, коли тій пан верне. Се хотів би я знати скорше, ще заки він буде дома. Наслухуй і як що почуєш, зараз сповісти мене.

Всунув йому в руку якісь гроші і вернув домів.

Федеви ходеом ходила голова. Вертав до замку і говорив до себе:

— Воно справдіи, неначеб так, як він говорить. Гріх від чорта, але чорта сотворив сам Бог. Пін та се, щоби спасав грішні душі, завертав їх від пекла. Нема гріха так тяжкого, щоби остоявся перед силою попа, даною йому самим Богом... Воля і два ланн... Один ман датиб на Боже... За вирощенне гріхів.

— Тьфу! Також плетеся! — крикнув голосно, перехрестився і пустився скорою ходою до замку. Хоч постановив собі піти ліс до соколівського пана більше не ходити, на другий день таки пішов, бо цілу ніч снилася йому воля, два ланн і пін, як кропилом та священою водою відганяв чортів, що по його смерти прийшов по його душу. Не мав для пана ніякої новини, але коли пан знов зачав про волю і ланн, сказав, що рад би заробити, але тепер вже не знає, як.

— Лише в пору сповісти мене про поворот того пана, то спосіб знайдеся.

Соколівський пан мав між своїми власними людьми двох, що були до всього спосібні, Гречана і Худика. Позвав до себе Худика, дав йому листа написаного зміненим письмом і каже:

— Поїдеш до старости і передаш йому сего листа. Як би тебе питав, від кого, скажи, що не знаєш. Що якийсь шляхтичах поправ твою хату, дав тобі пару золотих, сегодня і казав завезти до старости. Лише нікому ні слова! Ти знаєш, що за добру службу вмію добре заплатити.

Той запряг коні і поїхав. В листі був донос, що небіжчик Іван Вернишський був тоїд під Сандомиром з ребелізантами, та що тепер до них пристав його син Юрій. Лист кінчився порадою:

„Добре було би візвати шляхту цілої землі, щоби, як хто зустрінеся з ним, вже його таки на місци, не передавши судови"

(Дальше буде).